

LUNDS
UNIVERSITET

Välfärdsregimer, solidaritet och nyliberalism

En flernivåregressionsanalys av relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad

Författare: Martin Cornell

Mastersuppsats: SOCM04, 30hp

Sociologiska institutionen, VT 2018

Handledare: Mimmi Barmark

Abstract

Författare: Martin Cornell

Titel: Välfärdsregimer, solidaritet och nyliberalism - En flernivåregressionsanalys av relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad

Mastersuppsats: SOCM04, 30hp

Handledare: Mimmi Barmark

Sociologiska institutionen VT 2018

The study examines the relation between welfare regimes and notions of solidarity in 2008 and 2016, using quantitative methods. Previous research identifies a strong correlation between type of welfare regime and notions of solidarity. Due to a neoliberal shift in politics and policy-making, the welfare state is changing towards becoming a “workfare” state. This thesis examines if the neoliberal shift has had an impact on the relation between welfare regimes and notions of solidarity. To capture different aspects of a complex phenomenon, the study operationalizes solidarity in two different ways: as *institutional* and *relational solidarity*. The method used is a statistical multilevel analysis, using data from two waves of the European Social Study. The conclusion is that both *institutional* and *relational solidarity* have strong correlations with welfare regimes. Overall, the study confirms the results of previous research. The neoliberal shift has thus not yet been conceivable as a change in notions of solidarity. However, more research is needed in order to explore this theme.

Keywords: Welfare regimes, solidarity, multilevel modeling, neoliberalism, workfare, ALMP/PLMP.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Forskning har pekat på att välfärdspolitiken genomgått en transformation under de senaste decennierna, något som accelererat sedan finanskrisen 2007. Utvecklingen innebär en hårdare kontroll av bidragstagare, med det uttalade syftet att få medborgare i arbete. Förändringen har beskrivits som nyliberal eller som ett skifte från ”welfare to workfare”. Annan forskning har sedan tidigare belagt att uppfattningar av solidaritet ofta har ett starkt samband typen av välfärdsstat. Sammantaget utgör detta utgångspunkten för min studie: har förändringen av välfärdsstaten även påverkat våra uppfattningar av solidaritet?

I uppsatsen undersöker jag kvantitativt relationen mellan solidaritet och typ av välfärdsstat. Jag konstruerar två begrepp för att på olika sätt fånga fenomenet solidaritet, i syfte att göra det mätbart. Jag kallar dessa för *institutionell* och *relationell solidaritet*. Jag genomför en statistisk regressionsanalys på flera nivåer, som möjliggör att utforska relationen mellan individ, solidaritet och typ av välfärdsstat. För att undersöka en eventuell förändring, genomför jag samma analys vid två olika tidpunkter (2008 och 2016). Genom att granska mina resultat och jämföra dem med tidigare forskning, kan jag uttala mig om möjliga tendenser över tid. Jag kommer dock fram till att man för båda solidaritetsmått fortfarande kan se starka samband med typ av välfärdsstat. Det nyliberala skiftet tycks således inte (ännu) ha förändrat mönstren i våra uppfattningar av solidaritet. Jag föreslår därför ytterligare studier för att kunna undersöka sambandet longitudinellt.

Tack

Ett särskilt tack vill jag rikta till Mimmi Barmark för bra handledning, många kloka kommentarer och kritiska synpunkter. Tack även till Erik, Sana och Sven, som hjälpt mig med språket och gett mig feedback kring uppsatsens innehåll. Sist men inte minst hade det inte varit möjligt att genomföra det här examensarbetet utan stöd från Anna. Tack för att du har stått ut med mycket prat, tandgnissel och annat som hör en uppsats till, och varit en ovärderlig hjälp och ett bollplank i processen.

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
Populärvetenskaplig sammanfattning	2
Tack.....	3
Innehållsförteckning.....	4
1. Inledning.....	7
1.1 Syfte, frågeställningar och hypoteser.....	8
1.2 Disposition	9
2. Teori och tidigare forskning.....	10
2.1 Solidaritet och samhälle: Durkheims teorier och vidareutvecklingar	11
2.2 Definitioner av solidaritet	13
2.2.1 Definitionen av relationell solidaritet	13
2.2.2 Definitionen av institutionell solidaritet.....	14
2.3 Nyliberalism och den nyliberala arbetsmarknadspolitiken.....	15
2.4 Klassificering och typologisering av välfärdsstater	17
2.4.1 Esping-Andersens typologi över välfärdsregimer	17
2.4.2 Vidareutveckling av välfärdstatstypologin.....	19
2.5 Tidigare forskning om solidaritet och välfärdsregimer	20
3. Metod.....	22
3.1 Material.....	23
3.2 Viktning av materialet	24
3.3 Operationalisering av beroende variabler	25
3.3.1 Operationalisering av <i>institutionell solidaritet</i>	25
3.3.2. Operationalisering av <i>relationell solidaritet</i>	26
3.4 Operationalisering av oberoende variabler	27
3.4.1 Individnivå.....	27

3.4.2 Landnivå.....	30
3.5 Analysstrategi.....	32
3.5.1 Variansanalys	32
3.5.2. Flernivåregressionsanalys	33
4. Resultat och analys.....	35
4.1 Hypoteser för undersökningen	35
4.2 Bivariat variansanalys.....	36
4.3 Flernivåregressionsanalyser	40
4.4 Sammanfattning av resultat.....	47
5. Analys.....	49
5.1 Relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim år 2008 och 2016.....	49
5.2 Är relationell solidaritet en relevant operationalisering?.....	51
5.3 Sammanfattning och förslag på vidare forskning.....	53
Referenser	55
7. Appendix.....	60
7.1 Histogram och alfavärden för relationell solidaritet.....	60
7.1.1 Histogram över relationell solidaritet, 2008.....	60
7.1.2 Histogram över relationell solidaritet, 2016.....	61
7.1.3 Cronbachs alpha för relationell solidaritet, 2008.....	61
7.1.4 Cronbachs alpha för relationell solidaritet, 2016.....	61
7.1.5 Histogram och Cronbachs alpha för institutionell solidaritet, 2008	62
7.1.6 Histogram och Cronbachs alpha för institutionell solidaritet, 2016	63
7.2 ANOVA-tester.....	63
7.2.1 ANOVA-test för databasen 2008.....	63
7.2.1.2 <i>Relationell solidaritet 2008</i>	64
7.2.2 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och välfärdstyp 2008.....	65
7.2.3 ANOVA-test för databasen 2016.....	65

7.2.4 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och välfärdstyp 2016.....	67
7.2.5 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och land 2008	67
7.2.6 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och land 2016	69
7.3 Diagnostik.....	71
7.3.1 VIF-tester	71
7.3.2 Waldtest (presentation av icke-signifikanta tester).....	73
7.4 Do file	74

1. Inledning

Den fria marknaden, ekonomiska kriser och globalisering är alla fenomen som påverkar välfärdsstatens utformning. De senaste tre decennierna, menar forskare, karakteriseras av en nyliberal vändning, vilket påverkat hur välfärdsstaterna valt att administrera de sociala skyddsneten för medborgarna (Schmidt och Hersh, 2006). Detta nya sätt att administrera välfärd innebär mindre generösa bidragsnivåer och allt hårdare kontroll av brukarna, med det uttalade syftet att istället få medborgarna i arbete. Inom forskningen talar man om detta som ett skifte från ”welfare to workfare” (Vis, 2007) eller till ”active labour market policies” (ALMP), vilket är en förändring som särskilt accelererat sedan finanskrisen 2007 (Rueda, 2015). Detta skifte har påverkat alla länder i någon mån, men det har tagit sig olika uttryck kontextuellt (Harvey, 2005; Vis, 2007; Kananen, 2012).

De moraliska och egalitära principer som ligger till grund för hur välfärdsstatens skyddsnet utformas och fungerar, har ofta ett starkt samband med de normer och värderingar (som handlar om hur samhällets resurser skall fördelas, vilken roll staten skall axla, vem som skall få ta del av statens skyddsnet, med mera) som landets medborgare föredrar (Paskov, 2016). Inom forskning benämns dessa normer och värderingar som solidaritet. Flertalet studier har gjorts där man betraktar olika stater och granskar medborgarnas uppfattningar av solidaritet. En vanlig utgångspunkt är att jämföra hur solidariteten ser ut i olika typer av välfärdsstater (även kallat välfärdsregimer), där man funnit återkommande mönster (Arts & Gelissen, 2001). Hur man organiserar välfärden i ett land, tycks alltså påverka medborgarnas uppfattning av solidaritet (ex. Korpi & Palme, 2003; Deeming, 2018; Toikko & Rantanen, 2017; Arts & Gelissen, 2001).

I detta arbete vill jag undersöka hur solidaritet ser ut mot bakgrund av det nyliberala skifte som i hög grad påverkat välfärdsstaters utformning och funktion. En utgångspunkt är att forskare som intresserat sig för den nyliberala välfärdspolitiken, sällan granskat vad det gör med solidaritet. Likaledes har forskare som intresserat sig för sambanden mellan välfärdsregimer och solidaritet, inte inkluderat de senaste decenniernas nyliberala förändringar av välfärdsstaterna i sina analyser. Vad innebär egentligen ett skifte från ”welfare to workfare” för vår uppfattning av solidaritet?

1.1 Syfte, frågeställningar och hypoteser

Syftet med uppsatsen är att kvantitativt undersöka, mot bakgrund av det nyliberala skiftet i välfärdspolitiken, relationen mellan välfärdsregim och solidaritet år 2008 och 2016. Tidigare forskning har efterfrågat ytterligare studier av detta slag, som undersöker relationen mellan välfärdsstat, solidaritet och eventuella förändringar (Vis, 2007; Arts & Gelissen, 2001). Anledningen till att jag just valt åren 2008 och 2016, är att de fångar tidsperioden under och efter finanskrisen, vilken är särskilt viktig för den nyliberala förändringen av välfärdspolitiken (Rueda, 2015).

För att kunna undersöka solidaritet kvantitativt, kommer jag att operationalisera begreppet och göra det mätbart. Syftet med uppsatsen är därför, mer precist, att undersöka relationen mellan *graden av solidaritet* och välfärdsregim. Jag kommer att begagna mig av två olika mått för att undersöka fenomenet solidaritet. Syftet med detta är tudelat: dels att kunna undersöka fenomenet solidaritet mer mångsidigt, dels att kunna förankra mig i två skilda forskningstraditioner. Det första måttet, *institutionell solidaritet*, ligger nära det som tidigare forskning kring välfärdsregimer har använt sig av. Detta tillåter mig att jämföra mina resultat med tidigare studiers, och därmed göra det möjligt för mig att uttala mig om relationen mellan välfärdsregim och solidaritet har förändrats. Det andra måttet, *relationell solidaritet*, granskar hur medborgare ser på brukarna av sociala förmåner. Detta mått har jag tagit fram utifrån de Beer och Kusters (2009) teorier om solidaritet, i syfte att mer explorativt kunna undersöka hur solidaritet ser ut i en tid av ”workfare”-politik.

Eftersom syftet med studien är att kvantitativt undersöka relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim, kommer jag att genomföra en statistisk flernivåregressionsanalys. Denna analysmetod möjliggör att jämföra hur olika kontexter (i detta fall välfärdsregimer) påverkar individers solidaritetsgrad. Det material som kommer att analyseras, är två olika ”vågor” av European Social Survey (ESS) utförda undersökning med åtta års mellanrum. Studien begränsas således till en europeisk kontext. De frågeställningar som förväntas besvaras är:

- Hur ser relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim ut år 2008 och 2016?
- Hur ser relationen mellan *institutionell solidaritetsgrad* och välfärdsregim ut år 2008 och 2016? Har förhållandet förändrats i jämförelse med resultat från tidigare studier?

- Är *relationell solidaritet* ett relevant mått för att undersöka relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim?

För att besvara mina frågeställningar kommer följande hypoteser att prövas:

- Hypotes 1: Den nyliberala välfärdspolitiken innebär mindre generösa bidragssystem och ett större fokus på att den enskilda individen skall finna arbete. *Mot bakgrund av detta är en första hypotes att solidaritetsgraden minskar från 2008 till 2016, i takt med "workfare"-politikens genomslag.* (Se avsnitt 2, "Teori och tidigare forskning", för ett djupare resonemang kring hur välfärdsstatens utformning påverkar uppfattningar av solidaritet).
- Hypotes 2: Den nyliberala "workfare"-anpassningen av välfärdsstaten har gjort att olika länder fått en mer likriktad välfärdspolitik, även om implementeringen varierat beroende av kontext. *Min andra hypotes är därför att jag endast kommer att finna svaga samband mellan solidaritet och välfärdsregim, och att andra variabler kommer att ha ett högre förklaringsvärde.*

1.2 Disposition

Uppsatsen är upplagd på följande vis. Efter att syfte, frågeställningar och hypoteser har presenterats, tar jag upp teorier och tidigare forskning. Jag redogör för teorier som berör relationen mellan samhällets organisering och solidaritet, definitioner av begreppen *relationell* och *institutionell solidaritet*, teorier om nyliberalism och nyliberal välfärdspolitik, samt den typologisering av välfärdsregimer som jag begagnar mig av. Därefter presenteras tidigare forskning som undersökt relationen mellan välfärdsregimer och solidaritet.

I avsnitt 3 presenteras uppsatsens material och metod. Jag redogör för databaserna jag utgått från och hur jag viktat materialet. Jag visar sedan hur jag operationaliserat mina variabler, det vill säga hur de är konstruerade, möjliga effekter, samt eventuellt bortfall. Kapitlet avslutas med att jag presenterar mina analysstrategier: variansanalys och flernivåregressionsanalys.

I avsnitt 4 presenteras mina resultat. Jag inleder med mina bivariata variansanalyser (ANOVA-analyser) och därefter presenteras mina flernivåregressionsanalyser. Därefter följer

en kortare sammanfattning av de huvudsakliga resultaten. I avsnitt 5 analyseras sedan mina resultat utifrån teorier och tidigare forskning. Avsnittet är uppdelat utifrån mina tre frågeställningar, där de första två analyseras i avsnitt 5.1 och den tredje i avsnitt 5.2. Avslutningsvis följer en sammanfattning och förslag på vidare forskning.

2. Teori och tidigare forskning

I föreliggande avsnitt presenteras de teorier som ligger till grund för min undersökning. Flertalet är prövade empiriskt och jag kommer därför att väva samman min framställning med resultat från tidigare studier. Jag inleder med en presentation av Émile Durkheims teori om samhällssolidaritet och presenterar även vidareutvecklingar av densamma. Dessa utgör en ingång för mig att kunna förstå och analysera hur samhällets organisering påverkar dess sammanhållning eller solidaritet. Därefter följer en diskussion kring hur man kan definiera själva fenomenet solidaritet. Begreppet är omdiskuterat inom sociologin, då det både har politiska och vetenskapliga innebörder, och där finns således skiftande uppfattningar om hur det skall fastställas. Jag uppehåller mig inte närmare vid denna debatt, utan avgränsar mig till två separata definitioner som ligger till grund för mina operationaliseringar. Jag redogör dels de Beer och Kusters teorier, från vilka jag utgår i min definition av *relationell solidaritet*. Därefter presenterar jag begreppet *institutionell solidaritet* utifrån hur det har definierats i tidigare forskning.

Därpå presenteras begreppet nyliberalism, med syfte att skapa en teoretisk ingång till hur förändringen av välfärdsstater kan begreppsliggöras och förstås. Jag redogör även för komponenterna av en nyliberal arbetsmarknadspolitik, då dessa är centrala för att förstå hur just välfärdsstaten kommit att omformas. Jag tar sedan upp Esping-Andersens typologisering av välfärdsregimer, samt Ferraras kritik och vidareutveckling av densamma, vilken jag i uppsatsen kommer att använda i min typologisering av länder. Slutligen tar jag upp tidigare forskning som undersökt relationen mellan välfärdsregim och solidaritet.

2.1 Solidaritet och samhälle: Durkheims teorier och vidareutvecklingar

Den franske sociologen Émile Durkheims teori om samhällssolidaritet har som grundantagande att *olika typer av samhällen hålls samman genom olika typer av solidaritetsformer*. Hur ett samhälle är organiserat påverkar alltså vilket slags sammanhållning som kommer att uppstå däri. Eftersom jag vill undersöka om och hur vissa förändringar av välfärdsstaten kan sägas påverka graden av solidaritet, utgör Durkheims idéer en viktig teoretisk grund för mina resonemang.

Durkheim intresserade sig framför allt för övergången mellan förindustriella eller traditionella samhällen, och moderna. De förstnämnda kännetecknades av en låg grad av arbetsdelning, homogena befolkningar och en hög grad av social kontroll (Durkheim, 2018). Detta gav upphov till en *mekanisk form av solidaritet*, med en tydlig konsensus kring hur världen skulle betraktas och med ett starkt kollektivt medvetande. De individer som eventuellt frångick eller bröt mot kollektiva normer, straffades hårt (Boglund, 2014:255). Durkheim menar att individen blev underordnad samhället, närmast att likna ett ting i dess tjänst. Detta manifesteras bland annat i lagarna, där de individuella eller personliga rättigheterna inte är framträdande i de samhällen som kännetecknas av mekanisk solidaritet.

Industrialiseringen och den ökade arbetsdelningen omformade samhället och gjorde det alltmer heterogent till sin karaktär. Därmed inte sagt att människan blev mindre beroende av samhället, utan snarare motsatsen: Durkheim hävdar att samhällsberoendet ökade i takt med graden av arbetsdelning. Durkheim menar vidare att specialisering och differentiering innebar en allt större individualisering. Den tidigare så starka religiösa samhällsmoralen minskade i betydelse och ersattes av vetenskaps- och rationalitetsideal, med en ökad självreflexivitet till följd. Det moderna samhället skapade därmed en ny form av sammanhållning, vilken Durkheim benämner som *organisk solidaritet*. Återigen tar han lagen som exempel för att visa hur den manifesteras. Den ökade specialiseringen ger upphov till rättsregler för att korrigera och hantera relationer mellan individer. Straffen som utdöms är inte repressiva utan snarare reparerande, med syfte att återskapa samhällskontraktet. Den organiska solidariteten är därför ett kontraktbaserat förhållande mellan individer. Individen blir alltmer självständig i förhållande till det kollektiva medvetandet, men parallellt alltmer beroende av andras funktioner i samhället (Durkheim, 2018). Durkheim såg dock faror med denna process, då ett tomrum uppstår efter religionen, traditionerna och den gemensamma moralen. *Anomi* kan

uppstå, det vill säga att medborgarna står utan moralisk kompass, band till samhället och erfar en känsla av meningslöshet (Boglund, 2014).

Durkheim skisserade en övergång från förindustriella till moderna samhällen. Men hur kan teorin vara till hjälp för oss att förstå dagens samhälle? Boglund menar att välfärdsstaten kan ses som en typ av implementering av den organiska solidariteten, det vill säga att solidaritetsformen i högre grad institutionaliserats och gjorts till något officiellt eller statligt. Detta har särskilt varit fallet i de skandinaviska länderna. Där har välfärdspolitiken eftersträvat social utjämning, vilket medfört ett starkt förtroende för samhällets institutioner. Solidariteten har därmed reglerats genom skattesedeln. Den organiska solidariteten är välfungerande så till vida att individerna hyser en tilltro till staten och dess institutioner. Samtidigt innebär det att individer blivit alltmer oberoende av partikulära och patriarkala band (såsom familjen och det sociala nätverket), vilket medför en form av statsindividualism (Ibid.). Detta teoretiska antagande är en relevant ingång till min studie, där de senare årens förändring av välfärdsstatens funktionssätt står i centrum.

Ett antal forskare inom sociologin har tagit fasta på att den övergång eller förändring av solidaritet som Durkheim beskrivit, har accelererat i takt med en alltmer fragmentiserad och globaliserad värld.¹ Turner fokuserar på ett allt snabbare tempo där kulturer och sociala relationer omförhandlas och omstruktureras. De forna grunderna för medborgarskapet (ett kontrakt som ger individen rättigheter inom nationalstaten) skakas därför i sina grundvalar (Turner, 1998). Detta menar Schuyt visar sig i en alltmer utbredd anomi bland de medborgare som inte längre får plats i välfärdsstaten. En förändring går att skönja från en universell välfärd till en mer villkorad sådan, som snarare exkluderar än inkluderar (Schuyt, 1998). Solidaritet speglar sig därför i hur medborgarskapet har förändrats.

Av ovanstående resonemang tar jag med mig ett antal teoretiska ingångar till att vidare undersöka solidaritet. Från Durkheim hämtar jag en grundläggande förståelse för att samhällets organisering påverkar dess solidaritetsformer. Även om jag inte kommer att granska solidaritet på samma vis som Durkheim, är det ändå ett liknande grundantagande som jag laborerar med. I takt med att välfärdsstaten förändras, vill jag därför empiriskt testa huruvida något händer med solidariteten. Anders Boglunds tankar om välfärdsstaten som en

¹ Sociologer som bland annat Ulrich Beck och Richard Sennett kan sägas tillhöra denna skara.

institutionaliserad form av organisk solidaritet, kommer jag snarare att ha som en teoretisk grund för min operationalisering av den institutionella solidaritetsvariabeln. Boglind beskriver en välfungerande organisk solidaritet som att medborgarna hyser en tilltro till staten och dess institutioner när den för en social utjämningspolitik. Som vi ska se nedan, har solidaritetsgrad i forskning ofta mätts genom hur villiga medborgare är att låta staten föra denna typ av politik, vilket även är hur jag konstruerar min ena solidaritetsvariabel. Schuyts och Turners tankegångar används i sin tur i förhållande till den relationella solidariteten, som just mäts i former av inkludering och exkludering. De beskriver det samtida tillståndet i termer av anomi, när alltfler exkluderas från de sociala transfereringssystemen. Hur vi ser på de som tar del av skyddsneten – om de är människor vi vill inkludera i våra handlingar och uppfattningar av solidaritet eller ej – blir utifrån detta perspektiv ytterligare en ingång till att förstå solidaritet.

2.2 Definitioner av solidaritet

2.2.1 Definitionen av relationell solidaritet

de Beer och Koster (2009) betraktar solidaritet som ett i grunden värdeladdat begrepp. Forskare tenderar att vara tillbakablickande och betrakta solidariteten som hotad (se exempelvis Turner ovan), vilket de menar indikerar en positiv laddning i begreppet. de Beer och Koster utgår från att solidaritet är ett positivt band mellan människor, där motsatsen i princip skulle vara ett allas krig mot alla. Solidaritet blir således ett slags positiv mellanmänsklig relation, som vilar på idén om att ens eget välmående hänger samman med välmående hos andra. Det som skiljer solidaritet från andra närliggande begrepp såsom sammanhållning, är att det förstnämnda utgår från individens känslor och handlingar. Social sammanhållning å andra sidan, åsyftar istället en totalitet i den sociala gemenskapen, det vill säga att det snarare utgår från en hel grupp eller ett samhälle (Beer och Koster, 2009: 15f).

Med de Beer och Kosters definition görs solidaritet till ett relationellt begrepp, alternativt ett uttryck för hur personer bidrar till andras välmående. Detta kan tolkas i vid bemärkelse: det kan ske genom att människor betalar skatt eller deltar i aktiviteter som åsyftar att förbättra situationen för andra. För att kunna tolka handlingar som solidariska skiljer de Beer och Koster mellan ensidig solidaritet och sådan som går tvåvägs, handlingarnas omfattning (hur långt solidariteten sträcker sig) och handlingens målgrupp (familjen, den kulturella gruppen, samhället, med mera) (Ibid: 20ff). En viktig implikation med det sistnämnda är att

solidariteten alltid har en uteslutande funktion. Bengtsson (2012) skriver om detta i förhållande till välfärdspolitik, där det alltid varit en kamp kring vilka som skall få ta del av samhällets skyddsnet och vilka som skall lämnas utanför. Solidariteten ser olika ut beroende på vilka som inkluderas och på vilka premisser (om det till exempel finns krav på motprestationer för att få ta del av sociala förmåner eller om dessa utdelas förbehållslöst) (Bengtsson, 2012: 184).

I denna uppsats kommer jag att utgå från de Beer och Kusters definition av solidaritet när jag konstruerar min ena solidaritetsvariabel, *relationell solidaritet*. Kärnan i deras definition är hur människor förhåller sig till sina medmänniskor. Solidaritet ses som ett aktivt handlande som syftar till att hjälpa eller understödja svagare grupper, men det är samtidigt också alltid en fråga om exkludering av andra. Detta kan operationaliseras genom att granska hur människor ser på de som tar del av samhällets sociala skyddsnet eller är brukare av sociala förmåner. En hög grad av solidaritet blir med detta synsätt detsamma som en vilja att understödja och hjälpa svagare grupper i samhället genom att låta dem ta del av sociala skyddsnet. I kontrast blir en låg solidaritetsgrad att på olika sätt stigmatisera eller skuldbelägga dessa grupper, vilket indikerar att solidaritetshandlingarnas omfattningar är begränsade. Detta solidaritetsmått är särskilt intressant att granska i relation till de senare årens ”workfare”-politik, som i högre utsträckning än förr förespråkade individualistiska lösningar på sociala problem (se nedan).

2.2.2 Definitionen av institutionell solidaritet

Som jag nämnt i uppsatsens inledning, finns det poänger med att använda liknande sätt att operationalisera solidaritet på som tidigare forskning, i syfte att kunna göra resultaten jämförbara. Ett återkommande sätt att undersöka solidaritet kvantitativt är att utgå från ett frågebatteri utvecklat av socialpsykologen Shalom Schwartz. Frågorna är baserade på Schwartz’ skala för att mäta olika typer av värderingar (såsom universalism, konformitet, traditionalism, med mera) och hur dessa påverkar individers handlande (Schwartz, 2010: 221). Då min undersöknings intresseområde är hur solidariteten relaterar och eventuellt förändras i relation till välfärdspolitiken, lämpar sig Schwartz frågebatteri inte så väl.

Ytterligare ett sätt att undersöka solidaritet är att granska hur individer ställer sig till olika fördelnings- och rättvisepprinciper (Arts & Gelissen, 2001, 2002; Gelissen, 2000; Paskov,

2016; Rodger, 2003; Likki & Staerleké, 2014). Måttet fokuserar på vilken roll man tycker att staten skall axla: om den till exempel skall ta hand om barnomsorg, arbetslösa, äldre, inkomstklyftor, med mera. Mätmetoden kan kritiseras, då en majoritet tenderar att förespråka det som ligger i linje med den egna statens socialpolitik (då denna är demokratiskt framröstad). Trots denna kritik, ligger denna definition och operationalisering nära mina teoretiska utgångspunkter (se ovan, avsnitt 2.1). Jag kommer därför att använda denna definition av solidaritet (hur individer ställer sig till statens fördelnings- och rättvisepprinciper) som utgångspunkt för ett mått som jag väljer att kalla *institutionell solidaritet*. Med denna definition innebär en hög solidaritetsgrad en vilja att låta staten verka intervenerade och axla ett stort samhällsansvar. I kontrast innebär en låg solidaritetsgrad att istället låta individen eller det privata axla detta ansvar.

2.3 Nyliberalism och den nyliberala arbetsmarknadspolitiken

I samband med 1970-talets finansiella kriser utvecklades en ny syn på marknadens och statens roll, vilket kom att omforma politiken och ekonomin radikalt i flertalet länder. Kulturgeografen David Harvey är en av de mest namnkunniga teoretikerna som forskat kring detta politiska skifte, som han benämner som *nyliberal*. I boken *A Brief History of Neoliberalism* (2005) beskriver han det som följande: "Neoliberalism is in the first instance a theory of political economic practices that proposes that human well-being can best be advanced by liberating individual entrepreneurial freedoms and skills within an institutional framework characterized by strong private property rights, free markets and free trade. The role of the state is to create and preserve an institutional framework appropriate to such practices [...]. Furthermore, if markets do not exist (in areas such as land, water, education, health care, social security, or environmental pollution) then they must be created." (Harvey, 2005: 2) Denna typ av politik ses idag i de flesta länder i världen, men med olika uttryckssätt beroende av kontext.

Forskare har från olika håll granskat hur nyliberalismen påverkat välfärdspolitiken. Inom social policy-forskning beskrivs det som ett skifte från "welfare to workfare", där det sistnämnda är ett underordnande av socialpolitiken till förmån för kraven på en flexibel arbetsmarknad, detta för att gagna konkurrens på marknaden (Vis, 2007). I artikeln "States of welfare or states of workfare?" jämför Vis sexton olika kapitalistiska demokratier mellan åren

1985 till 2002. Hon konstaterar att det skett ett generell workfare-anpassning av de stater hon studerat, men att implementeringsgraden och uttryckssättet varierar beroende på vilket land som studeras (Ibid.). Kananen (2012) menar i en jämförande studie att det senaste årtiondets förda arbetsmarknadspolitik har utvecklats från ”welfare to workfare” i Danmark, Finland och Sverige. I praktiken innebär det ett större individfokus och mer riktade reformer som syftar till att få arbetstagare att ta större egenansvar. Johansson och Hvinden (2007) menar därtill att den nordiska välfärdsstaten genomgår en förändring från dess universalistiska utgångspunkt till en mer individbaserad välfärd. De påpekar att arbete alltid har varit det centrala målet för de nordiska välfärdsmodellerna. Från 1990-talet har detta mål fortsatt att vara det centrala, men har skiftat till att inbegripa fler grupper än en manlig infödd arbetarklass, såsom kvinnor och invandrare. Johansson och Hvinden konstaterar att det finns kvar element av generösa bidragsnivåer, men att de har blivit alltmer behovsprövade. De visar även att de nordiska länderna har börjat ha en mer gemensam syn och inställning till de i behov av välfärd (Johansson & Hvinden, 2007:343ff).

Ett sätt att begreppsliggöra förändringen från ”welfare to workfare”, är att närmare betrakta arbetsmarknadspolitikerna. Här beskrivs ett skifte från företrädevis passiva arbetsmarknadsåtgärder, *Passive Labour Market Policies* (PLMP), till aktiva arbetsmarknadsåtgärder, *Active Labour Market Policies* (ALMP), vilket blev särskilt påtagligt efter finanskrisen 2007 i Europa (Rueda, 2015). PLMP utgår från en universalistisk grundsyn och arbetslöshet betraktas främst som ett strukturellt problem (Ibid.). Institutionerna på arbetsmarknaden är relativt passiva, men garanterar generösa nivåer av ekonomiskt stöd vid bortfall av inkomst (Jakubow, 2015). ALMP utgår istället från en individualistisk grundsyn, där individens eget ansvar premieras och välfärd distribueras utifrån individuell behovsprövning (Rueda, 2015). Institutionerna på arbetsmarknaden intervenerar aktivt med åtgärder som syftar till att få personer i arbete, snarare än att vara ett passivt stöd vid arbetslöshet (Jakubow, 2015).

Forskare har granskat de sociala konsekvenserna av ”workfare”-/ALMP-anpassningen av välfärdsstaten. Rueda finner att ALMP-politik tenderar att korrelera med ojämlikhet och ökad inkomstspridning (Rueda, 2015). Veitch konstaterar att samhällets solidaritet påverkas av välfärdsstatens omdaning, med en ökad rasism och främlingsfientlighet till följd (Veitch, 2011). Ottomann identifierar även hon en förändring av solidaritetsformerna, då workfare-politiken leder till en ökad social exkludering av svaga grupper i samhället (Ottomann, 2010).

Det sistnämnda har en pendang i Harveys teorier, där han menar att en av den nyliberala politikens konsekvenser är att sociala problem börjar framstå som personliga misslyckanden (Harvey, 2005: 119).

I det nyliberala politiska skiftet, här presenterat främst som en övergång till en ”workfare”-anpassad välfärdsstat, kan vi skönja vissa återkommande ledord. Skiftet tycks ha gått från en socialpolitik med relativt generösa skyddsnät, till en politik som utgår från individen och främjar arbete och flexibilitet. I forskning som berör välfärdsregimer, tenderar dessa att betraktas som relativt statiska. Teorierna kring det nyliberala skiftet hjälper mig att analysera och förstå hur välfärdsregimerna har förändrats under de senaste decennierna. Vad ovanstående resultat även visar, är att dessa förändringar påverkar solidariteten. När jag tolkar resultaten från min undersökning, kommer detta således att vara en del av min analys av hur relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad ser ut.

2.4 Klassificering och typologisering av välfärdsstater

2.4.1 Esping-Andersens typologi över välfärdsregimer

Den danske sociologen Gøsta Esping-Andersen typologi över välfärdsregimer² är ett sätt att klustra olika välfärdstyper genom ett antal gemensamma drag. Esping-Andersen menar att det teoretiskt och empiriskt kan argumenteras för tre idealtypiska välfärdsregimer: den socialdemokratiska, den liberala och den konservativa. De moraliska och egalitära grunderna för olika staters välfärdsprinciper skiljer sig åt mellan de tre idealtyperna, vilket även gestaltar sig i praktiken. För att kunna urskilja de olika typerna av välfärdsregimer, menar Esping-Anderson att det inte räcker att enbart studera till exempel hur stor del av BNP som spenderas på den offentliga sektorn och andra sociala insatser (Esping-Andersen, 1990: 24f). Andra aspekter måste tas med i beräkning (såsom formen för välfärdspolitik, hur universell den är, samt syftet med den förda sociala politiken), vilket bäst granskas genom att studera fenomen som kommodifiering och social stratifikation (Ibid: 47).

² Välfärdsregimer skiljer sig från välfärdsstater då de åsyftar hela den komplexa relationen mellan samhällliga institutioner och politiskt bärande allianser mellan klasser och skikt, vilket reproducerar en viss samhällsformation.

Med kommodifieringsgrad av arbetskraft åsyftas i vilken utsträckning arbetstagare måste sälja sin arbetskraft på arbetsmarknaden för att få en inkomst och kunna överleva. För att studera detta empiriskt, tittar Esping-Andersen bland annat på pensionernas, arbetslöshetsförsäkringarnas och de statligt subventionerade sjukförsäkringssystemens karaktär. De olika regimerna har här, utifrån olika dominerande ideologier, hanterat relationen mellan individ och marknad på olika vis. Den socialdemokratiska välfärdsregimen har historiskt haft en intervenerande stat, som genom diverse generella och generösa transfereringssystem eftersträvat en hög grad av dekommodifiering av arbetstagarna på arbetsmarknaden (Ibid: 29f). Den liberala, å andra sidan, har istället gynnat marknaden genom att eftersträva mindre statlig inblandning i marknadens egen interna logik. Marknaden har i dessa välfärdsstater betraktats som ett befriande projekt som bidrar till social utjämning genom en liberal arbetsetik, vilket i praktiken medfört mindre generösa och mer behovsprövade transfereringssystem, ofta riktade mot de allra fattigaste i samhället (Ibid: 26). De två välfärdsregimerna representerar således varandras motsatser. De socialdemokratiska har historiskt haft en hög dekommodifieringsgrad, medan de liberala haft en hög grad av kommodifiering (Ibid: 48).

Den tredje formen av välfärdsregim, den konservativa eller korporativistiska, kännetecknas av en lägre grad av kommodifiering än den liberala. Marknaden ses inte som en garant för att tillgodose sociala behov, men inte heller staten innehar denna funktion (Ibid: 27). Esping-Andersen visar snarare på hur statens roll i denna typ av välfärdsregim inneburit ett upprätthållande av statuskillnader och hierarkier, vilket lett till att rättigheter och skyldigheter varit sammankopplade med klass och social position. Sociala transfereringar är små och inte heller eftersträvansvärda i de konservativa välfärdsregimerna. Kyrkan har istället ofta kommit att spela en stor social roll, vilket medfört att en traditionell familjestruktur uppmuntrats och understötts. De konservativa välfärdsregimerna har därför ofta en stark tradition av hemmafruar, samt saknar barnomsorg och andra dylika transfereringssystem (Ibid.). Ovanstående tre idealtyper representerar alltså tre olika synsätt på marknad och stat. Dessa synsätt har måhända varit reella ideologiska utgångspunkter, men i realiteten är olika länder snarare hybrider än renodlade exempel (Ibid: 43ff).

Olika välfärdsregimer fostrar och premierar olika typer av inställningar och beteenden i förhållande till klass och social ordning, vilket medför att den sociala stratifikationen skiljer sig mellan regimerna (Ibid: 55f). Annorlunda uttryckt hävdar Esping-Andersen att

undersökningar av välfärdsregimer måste ta hänsyn till om staterna bevarar eller förändrar dess sociala stratifikation (Ibid: 56). Utifrån de tre idealtyperna kan olika slags organisering och mål med den sociala stratifikationen utläsas. Exempelvis har den socialdemokratiska välfärdsstatens målsättning varit att sträva efter social utjämning genom att öka medborgarnas rättigheter och ekonomiska jämlikhet (Ibid: 67ff). De liberala välfärdsregimerna har å andra sidan i högre utsträckning haft en negativ inställning till statlig intervention, vilket motiverat mindre utbyggda sociala skyddsnät. Marknaden har i större utsträckning låtit styra, vilket i praktiken lett till en högre grad av social stratifikation och en stigmatiserande effekt på fattiga, enligt Esping-Andersen. Efter reformrörelser har det i många fall ändå införts sociala skyddsnät, men dessa bygger främst på behovsprövat stöd och på att inte konkurrera med marknadens mekanismer (Ibid: 62f). Försök har även gjorts med privata socialförsäkringar, men dessa har mest visat sig behålla ursprungliga klassuppdelningar i samhället. De konservativa välfärdsregimerna har inte primerat individen på samma sätt som den liberala typen, utan har istället betonat vikten av hierarkier och behållandet av statuskillnader. Detta innebär att graden av dekommodifiering är beroende av ens position på arbetsmarknaden och familjerollen (Ibid: 64f). Dessa olika typer av utjämningspolitik har effekter på vilken typ av solidaritet som medborgarna eftersträvar (se Avsnitt 2.5).

2.4.2 Vidareutveckling av välfärdstatstypologin

Allt sedan Esping-Andersen lanserade sin typologi, har den varit föremål för kritik, vidareutveckling och empiriska tester (Arts & Gelissen, 2002: 138). En vidareutveckling som är relevant för min uppsats är Ferreras (1996) adderande av en ny kategori till ovan nämnda välfärdsregimer. I sin kategorisering utgår han från följande fyra dimensioner: tillgång till sociala förmåner, omständigheterna som sociala förmåner är garanterade, regleringen av finansiella skyddsnät, och organiseringen av de sociala skyddsnäten. Utifrån detta fastslår Ferrara att det finns fyra kategorier av välfärdsregimer i Europa. Sverige, Finland, Norge och Danmark tillhör den nordiska typen av välfärdsregimer. Irland och Storbritannien tillhör den anglosaxiska. Den bismarckiska typen utgörs av Tyskland, Frankrike, Belgien, Nederländerna, Luxemburg, Österrike och Schweiz. Slutligen finns en medelhavstyp som består av Italien, Spanien, Grekland och Portugal (Ferrera, 1996: 19; Arts & Gelisson, 2002: 142f).

De tre förstnämnda överensstämmer i mångt och mycket med Esping-Andersens kategorisering. Utöver dessa påvisar Ferrara stora likheter mellan Grekland, Portugal, Italien och Spanien. Det som skiljer dessa från de länder som Esping-Andersen kallar ”konservativa” är ett antal gemensamma drag i socialpolitiken: höga nivåer av klientelism, en liten statlig intervention och ingen artikulering av sociala skyddsnet. I jämförelse med andra konservativa länder uppvisar ”medelhavstypen” en lägre form av dekommodifieringsgrad. Dessa länder förlitar sig på familjens roll i högre utsträckning och har ett utvecklat trygghetssystem, samtidigt som vissa bidrag är mycket generösa och allomfattande (Ibid: 29). Då denna kategorisering belyser ytterligare en viktig skillnad i hur välfärdsregimer administrerar sitt sociala trygghetssystem och har en tydlig europeisk ingång, kommer denna typologisering att vara utgångspunkten för min indelning av länder i undersökningen.

Jag utgår alltså från Ferraras kategorisering av välfärdsstater, men med några tillägg. Länder som inte ingår i typologiseringen i mina respektive två surveystudier från ESS har tagits bort, med undantag för de östeuropeiska länderna som bildar en egen kategori utöver Ferraras. Tidigare studier har försökt att inkludera de östeuropeiska länderna i befintliga kategorier, men det har egentligen inte funnits empiriska belägg för detta (Golinowska, 2009: 275). Dessa stater delar karakteristiska drag, vilket härrör från deras gemensamma historia av att dels vara forna diktaturer och dels av att ha påverkats av 1990-talets ekonomiska kris i östra Europa (Adascalitei, 2012: 60f).

2.5 Tidigare forskning om solidaritet och välfärdsregimer

Flertalet studier har utförts där välfärdsstatens utformning ställts i relation till medborgares attityder. Dessa studier har olika utgångspunkter och motsäger stundom varandra, vilket tyder på att det inte finns entydiga resultat. I ”Welfare Regimes and the Norms of Social Exchange” (2004) undersöker Mau huruvida stödet för välfärdsstaten bygger på egenintresse eller om det kan finnas andra förklaringsmodeller. Utgångspunkten är att stödet inte enbart kan förklaras av att fattiga stöder resursomfördelningar, utan legitimitet krävs även i andra samhällsklasser, framför allt hos medelklassen (Mau, 2004). Mau pekar på att det inte finns ensidiga belägg för självintresset som förklaringsmodell, men att det däremot kan skönjas en hierarki i vilka typer av bidrag och fördelar som medborgare stödjer. Generella bidrag som riktar sig till stora delar

av befolkningen tenderar att ha bredare stöd än de som enbart riktas mot de allra fattigaste (Ibid.).

Med utgångspunkt i Ferraras och Esping-Andersens klassificeringar, finner Arts och Gelisson (2001) att välfärdsregim hänger samman med solidaritetsgrad. Överlag tenderade respondenterna i studien att stödja den typ av omfördelningsprinciper som kännetecknade den egna välfärdsregimens, även om där fanns mindre avvikelser. Respondenter tillhörande socialdemokratiska välfärdsregimer och medelhavstyp, hade en positiv inställning till statlig intervention och hade således en hög institutionell solidaritetsgrad. De respondenter som tillhörde den anglosaxiska hade en lägre institutionell solidaritetsgrad, medan resterande respondenters inställning varierade och kopplingen till välfärdsregim var svag (Arts & Gelissen, 2001).

Korpi och Palme (2003) menar att (institutionell) solidaritet ökar i takt med välfärdens utbyggnad, vilket medför att ett starkt stöd för omfördelning hänger samman med välfärdsstater som kännetecknas av detta. I de nordiska länderna är till exempel stödet för välfärden särskilt starkt (ex. Muuri, 2012). Stödets klassbaserade karaktär har minskat över tid; stödet är jämförelsevis lika starkt i såväl medelklassen som arbetarklassen i Norden (Svalfors, 2011). Deeming visar å andra sidan att välfärdsregimen har ett stort inflytande på respondentens inställning till densamma, men att det kan skönjas skillnader baserade på klass. Den traditionella arbetarklassen tenderar att ha ett starkare stöd för en generös och universell fördelningspolitik jämfört med medelklassen (Deeming, 2018). Toikko och Rantanen identifierar ett direkt samband mellan olika typer av välfärdsstater och medborgarnas solidaritetsgrad. Även om det kontrolleras för individuella faktorer, är den största signifikanta skillnaden kopplad till typen av välfärdsregim. Respondenter från de forna öststaterna, med en traditionellt sett låg grad av statlig intervention, var mest negativa till en generös omfördelningspolitik, medan respondenter från de nordiska länderna hade den mest positiva inställningen (Toikko & Rantanen, 2017).

I studier kring välfärdsregimer och solidaritet, har även individuella variabler visats ha effekt. Toikko och Rantanen påvisar intergenerationella skillnader, där yngre generationer tenderar ha en mer negativ inställning än äldre (Ibid.). Koster och Kaminska visar i en studie kring attityder till olika typer av principer för fördelningspolitik, att kvinnor generellt sett är mer positiva till en generös och universell fördelningspolitik (Koster och Kaminska, 2012).

Gelisson påvisar att solidaritet (operationaliserat som stöd till välfärdsstatens transfereringssystem) har samband med politisk åskådning. De som är till vänster på en självskattad politiska skala har ett starkare stöd till en generös och universell välfärd, medan den omvända relationen gäller om respondenten skattar sig längre åt höger (Gelisson 2000: 297f). Arts och Gelisson visar även att utbildning och inkomst har en negativ effekt på solidaritetsgrad hos respondenten. Det vill säga att desto högre utbildning och inkomst hos respondenten, desto lägre solidaritetsgrad (Arts & Gelisson, 2001).

Det finns forskning som varit kritisk till att undersöka solidaritet utifrån välfärdsregim. I studien "Welfare Regimes and Attitudes Towards Redistribution: The Regime Hypothesis Revisited" (2016) ställer sig Jæger kritisk till hur tidigare forskning använt Esping-Andersens välfärdsstatsregimer. Tidigare forskning har bortsett från att dessa välfärdsstatsklassificeringar är idealtyper och att den egentliga effekten i dessa studier är mellan länder, snarare än mellan regimer. Istället menar Jæger att man snarare bör betrakta faktorer som del av BNP som går till sociala utgifter, kommodifieringsgrad utifrån storleken på arbetslöshetsersättningen, samt hur stor del av BNP som går till bidrag riktade mot familjer. I undersökningen finner Jæger ett samband mellan dessa variabler och solidaritetsgrad (Jæger, 2016).

Paskovs (2016) undersöker relationen mellan jämlikhet och solidaritet, då detta varit omtvistat inom forskning. Vissa forskare hävdar att en egalitär miljö resulterar i en lägre solidaritetsgrad på grund av att miljön gör att solidariteten blir överflödigt. Andra menar att den egalitära kontexten istället skapar ett normativt ramverk som främjar en ökad solidaritet. I en europeisk studie finner Paskov att individuell solidaritet (operationaliserat som viljan att hjälpa utsatta genom välgörenhet) är starkare i ojämlika kontexter. Han finner även att så kallad kollektiv solidaritet (som ligger nära mitt sätt att mäta institutionell solidaritet) är svagare i mer jämlika länder (Paskovs, 2016).

3. Metod

I detta avsnitt presenteras det material jag utgår från och hur jag viktat det. Därefter presenterar jag operationaliseringarna av variabler, det vill säga hur de är konstruerade, möjliga effekter, samt eventuellt bortfall. Jag inleder med operationaliseringarna av mina beroende variabler, det vill säga solidaritetsvariablerna: *institutionell* och *relationell*

solidaritet. Efter detta går jag in på de oberoende variablerna. Jag inleder avsnittet med att presentera kontrollvariabler på individnivå: en motivering till varför de är relevanta att ha med i studien, samt hur jag operationaliserat dem. Sedan följer variabler på landnivå. Här presenterar jag hur jag operationaliserat välfärdsregimer, vilka är de mest centrala oberoende variablerna utifrån uppsatsens syfte. Under landnivån presenterar jag även hur jag operationaliserat variablerna ”Del av BNP som går till offentliga utgifter” och GINI-koefficienten, som används som komplement till välfärdsregimer. Kapitlet avslutas med att jag presenterar mina analysstrategier: variansanalys och flernivåregressionsanalys.

3.1 Material

Undersökningens datamaterial har hämtats från *European Social Survey* (ESS)³. Jag använder mig således av befintligt material och har inte genomfört en egen datainsamling. Materialet ESS sammanställer är fritt tillgängligt från deras hemsida.⁴ ESS följer ”Declaration on Professional Ethics”, vilka i stort överensstämmer med Vetenskapsrådets etiska riktlinjer kring insamling och bearbetning av material. Databaserna som kommer att användas i min studie är ESS Edition 4 (2008) och ESS Edition 8 (2016), båda på tema *välfärd*. Programmet som används för de statistiska analyserna är Stata version 14. Jag har inkluderat en så kallad ”Do file” i appendix, vilket är de kommandon som använts i mitt undersöknings- och analysarbete (se Appendix 7.4). Om resultat som presenteras i föreliggande uppsats behöver granskas, är det därför enkelt att ladda ned materialet och genomföra de steg som finns listade i min ”Do file”. Tillgängligheten och möjligheten att replikera min studie medför en hög nivå av reliabilitet.

För att undersöka en tendens i tid är det brukligt att använda longitudinella data för att kunna fastslå om skillnaderna som kan ses över tid är signifikanta. Inom samhällsvetenskap brukar man för detta ändamål använd paneldata där samma individer besvarar frågor vid flera tillfällen (Barmark et al, 2009: 195). Det jag använder mig av är upprepade surveystudier,

³ ESS är en oberoende, forskningsstyrd surveyundersökning som har genomförts i drygt 30 europeiska länder sedan 2001. Målsättningen är att undersöka attityder till en rad olika samhällsfrågor och fenomen i Europa. Varje undersökning har ett visst (och ofta återkommande) tema. Undersökningen genomförs genom strukturerade intervjuer på respektive landsspråk. Urvalet i ESS skall vara sannolikt representativt för alla över 15 år i respektive land som deltar, och målsättningen är 800-1500 respondenter per land. Se ESS hemsida för vidare information: http://www.europeansocialsurvey.org/methodology/ess_methodology/sampling.html [Hämtad: 02-08-2018]

⁴ <http://www.europeansocialsurvey.org> [Hämtad: 02-08-2018]

som är byggda på ett representativt urval av de populationer som undersöks. Detta medför att de eventuella förändringar som kan ses över tid inte kan fastslås ha ett signifikant samband. Undersökningens resultat som berör jämförelser mellan mina två surveystudier kan därför enbart ses som en föraning som kan ligga till grund för vidare studier i ämnet, vilket medför en begräsning som läsaren bör ha med sig vid tolkning av mina resultat.

3.2 Viktning av materialet

Eftersom min undersökning utgår från att mitt material är ett slumpmässigt representativt urval behöver det vikta. Viktning innebär i korthet att materialet efter insamling måste kompenseras med en vikt. Vikten motsvarar den över- eller underrepresentation som undersökningsenheter inom strata har, det vill säga dess eventuella snedfördelning. Funktionen att inkludera en vikt är således att skapa en jämvikt så att materialet motsvarar hur populationen som skall undersökas egentligen ser ut (Djurfeldt, Larsson, & Stjärnhagen 2003: 124).

För att vikta materialet kommer jag att utgå från två viktningsvariabler som ESS konstruerat. Den första variabeln, *dweight*, är en så kallad designviktning. Denna viktningsvariabel syftar till att kompensera för det faktum att somliga delar av befolkningen i ett land (exempelvis grupper eller regioner) har högre sannolikhet att väljas som respondenter än andra, på grund av hur urvalsdesignen sett ut (ESS, 2014). Genom ESS' designvikt har jag konstruerat en egen viktningsvariabel utifrån de länder som är med i min studie, detta för att få en viktningsvariabel som korresponderar med min databas. Varje land skall ha samma antal respondenter, vilket medför att jag är tvungen att justera mina databaser för detta. Detta gör jag genom att dividera den totala andelen respondenter på antalet länder och får således ett medelvärde. Detta medelvärde divideras sedan igen och multipliceras med den medföljande designvikten (Mehmetoglu & Jakobsen, 2016:221).

Den andra variabeln, *pweight*, är en populationsviktning. Variabeln kompenserar för det faktum att länder har olika befolkningsstorlekar, men liknande populationsstorlek i ESS (Ibid.). Då jag ska genomföra en flernivåregressionsanalys – vilket innebär att jag undersöker både land- och individnivåer – är populationsviktning särskilt viktigt. Materialet kan annars orsaka problem när det gäller effekter på individnivå. Viktningsvariabeln *pweight* använder

jag genom att multiplicera med designvikten, för att på så sätt komma närmare ett sannolikt representativt urval.

3.3 Operationalisering av beroende variabler

3.3.1 Operationalisering av *institutionell solidaritet*

För att kunna mäta *institutionell solidaritet* har jag konstruerat ett index bestående av tre variabler, som alla är frågor gällande statens ansvar. De lyder: ”Hur stort ansvar bör staten ha för att se till att äldre får en rimlig levnadsstandard?”, ”Hur stort ansvar bör staten ha för att se till att arbetslösa har en rimlig levnadsstandard?” och ”Hur stort ansvar bör staten ha för att se till att förvärvsarbetande föräldrar får tillräcklig barnomsorg?” Respondenterna anger i vart fall sitt svar genom att placera sig på en elvgradig skala, där noll är ”Bör inte vara statens ansvar” och tio är ”Bör helt och hållet vara statens ansvar”. Mitt index har kodats från ett till fem, där ett högt nummer indikerar en hög solidaritetsgrad.

För att undersöka reliabiliteten, genomfördes ett Cronbachs alfa-test. Cronbachs alfa är ett korrelationsmått som avser hur väl olika variabler mäter samma bakomliggande fenomen. Annorlunda uttryckt undersöker testet den interna konsistensen i ett index. Måttet beskrivs som ett tal mellan 0-1, där ett värde över 0,7 är att betrakta som bra (Barmark et al, 2009: 100). Indexet för 2008 ger ett värde på 0.707, vilket indikerar att reliabiliteten är tillfredsställande. Interitem-korrelationen (ett annat mått som mäter intern konsistens) ligger aningen över det rekommenderade intervallet på 0,2-0,4, med ett värde på 0,445 (Piedmont, 2014). Detta till trots uppvisar alfa-värdet en nog tillräcklig intern reliabilitet för att indexet skall kunna ses som acceptabelt. Indexet för 2016 är Cronbachs alfa 0,668, vilket visar en relativt svag intern reliabilitet. Interitem-värdet är emellertid inom ett rekommenderat intervall (0,400). Utifrån detta drar jag slutsatsen att den interna reliabiliteten inte är stark för indexet 2016, men ändå acceptabelt nog för att hävda att variablerna mäter samma bakomliggande fenomen.

Index för 2008 och 2016 är båda kraftigt snedfördelade, vilket en grafisk undersökning genom histogram visar (se Appendix 7.1). Medelvärdet år 2008 är 4.05, med en standardavvikelse (SD) på 0,763. Medelvärdet år 2016 är 3,969 (SD = 0.748). Detta påvisar en liten variation i

hur respondenterna är fördelade, och att medelvärden för de olika indexen i det närmaste är identiska.

3.3.2. Operationalisering av *relationell solidaritet*

För att kunna mäta *relationell solidaritet* har jag konstruerat ett index bestående av tre variabler, där respondenterna får ranka till vilken grad de håller med eller misst tycker: ”Gör sociala förmåner människor lata?”, ”De flesta arbetslösa försöker faktiskt inte att hitta ett arbete?” och ”Gör sociala förmåner människor mindre villiga att bry sig om varandra?” Respondenterna svarar på en femgradig skala där de väljer ett alternativ från ”Håller helt med” till ”Håller inte med alls”. Mitt index har kodats till en femgradig skala, där ett högt värde indikerar en hög solidaritetsgrad.

I undersökningen för 2008 har index ett medelvärde på 2,955 (SD = 0,860). Vid närmare granskning av den procentuella fördelningen, kan vi se att närmare 56 % av de svarande återfinns mellan värdena 1 till 3. Genom att undersöka indexets fördelning grafiskt genom ett histogram kan vi se att vissa värden kring mittpunkten sticker ut. Det kan konstateras att värdena är något snedfördelade, men inte till sådan grad att det medför problem i modellen (se Appendix 7.1). I indexet för 2016 har vi en något högre standardavvikelse på 0,897, med ett snarlikt medelvärde på 2,999. Procentuellt sett så är 57 % av de svarande inom intervallet mellan värdena 1 till 3. Genom att konstruera ett histogram kan det också konstateras att fördelningen är något snedfördelad till de lägre värdena. (Ibid.)

För att undersöka reliabiliteten genomfördes Cronbachs alfa-test. För index 2008 uppmättes ett värde på 0,693, vilket är nära den rekommenderade nivån på 0,7. Inom samhällsvetenskaplig forskning finns det flera olika rekommendationer för hur högt eller lågt gränsvärdet bör vara. Vissa vill påvisa en så låg grad som 0,5 och andra en så hög som 0,8. Eftersom mitt index ligger nära 0,7 men inte under 0,6, befinner det sig inom ett intervall som ändå kan motiveras som gångbart (Al-Osail, Aisha M. et al., 2018). Interitem-korrelationen ligger även det något över det rekommenderade intervallet på 0,2-0,4, med ett värde på 0,429. (Piedmont, 2014). Sammantaget anses indexet för 2008 vara acceptabelt i sin interna konsistens, om än något svagt. Reliabiliteten för indexvariabeln 2016 uppmätte ett Cronbachs alfavärde på 0,749, vilket är tillfredsställande. Genom att undersöka interitem-korrelationen i indexet framkommer att variablerna samkorrelerar över det rekommenderade intervallet, med ett värde på 0,451. Detta till trots är alfa-värdet så pass högt att indexet skall

kunna ses som acceptabelt. Sammantaget korrelerar de olika variablerna på ett sådant sätt att mina index är meningsfulla att använda.

3.4 Operationalisering av oberoende variabler

3.4.1 Individnivå

Tabell 1. Kontrollvariabler på individnivå

Variabler 2008(n=45,072)	Observationer	Observationer (%)	Vikter (%)	Variabler 2016(n=40,950)	Observationer	Observationer (%)	Vikter (%)
Kön:				Kön:			
Man	20,604	45.73	46.74	Man	19,366	47.30	47.84
Kvinna	24,449	54.27	53.26	Kvinna	21,581	52.70	52.16
Totalt:	45,053	100%	100%	Totalt:	40,947	100%	100%
Utbildning:				Utbildning:			
Grundskola eller lägre	14,205	31.59	28.51	Grundskola eller lägre	10,660	26.16	26.16
Gymnasial utbildning	18,632	41.44	38.45	Gymnasial utbildning	20,432	50.14	49.32
Högskola/universitet	12,124	26.97	33.04	Högskola/universitet	9,66	23.70	24.52
Totalt:	44,961	100%	100%	Totalt:	40,752	100%	100%
Klass:				Klass:			
Högre typ av service-klass	6,657	16.48	16.68	Högre typ av service-klass	6,532	17.72	17.44
Lägre typ av service-klass	6,843	16.94	17.24	Lägre typ av service-klass	6,548	17.76	18.67
Småföretagare	4,177	10.34	9.68	Småföretagare	4,103	11.13	11.27
Utbildad arbetare	14,274	35.33	35.51	Utbildad arbetare	12,38	33.58	33.15
Outbildad arbetare	8,455	20.93	20.90	Outbildad	7,305	19.81	19.46
Totalt:	40,406	100%	100%	Totalt:	36,868	100%	100%
Bidrag:	13,632	30.77	26.30	Bidrag:	12,899	31.99	28.94
Inte Bidrag	30,666	69.23	73.70	Inte Bidrag	27,417	68.01	71.06
Totalt:	44,298	100%	100%	Totalt:	40,316	100%	100%
Subjektiv inkomst:				Subjektiv inkomst:			
Kan leva på inkomst	31,98	71.72	75.23	Kan leva på inkomst	31,968	78.98	75.23
Kan inte leva på inkomst	12,612	28.28	24.77	Kan inte leva på inkomst	8,507	21.02	24.77
Totalt:	44,592	100%	100%	Totalt:	40,475	100%	100%

Kön har enligt tidigare forskning en inverkan på solidaritet. Kvinnor utmärker sig med en högre grad av solidaritet (Koster och Kaminska, 2012).

Bidrag är med som en kontrollvariabel som undersöker om närheten till bidragssystem har en inverkan på den relationella och institutionella solidaritetsgraden. Bidrag har operationaliserats genom respondenternas huvudsakliga inkomstkällor, utifrån ESS-variabeln *hinscrca*. Variabeln innehåller åtta alternativ: ”Lönearbete”, ”Pension”, ”Arbetslöshetsersättning”, ”Andra bidrag”, ”Inkomst från jordbruk”, ”Egen-anställd”, ”Inkomst från besparingar och kapital” och ”Övrigt”. I modellerna har detta omkodats till en dummy-variabel, där värde 1 representerar bidrag/sociala förmåner (där svarsalternativen ”Pension”, ”Arbetslöshetsersättning” och ”Andra bidrag” ingår). Resterande kategorier har kodats som 0. Fördelningen ser ut på ett liknande sätt i databaserna 2008 och 2016, och bortfallet är närmast noll.

Utbildning har enligt tidigare forskning haft en negativ inverkan på solidaritet, där en högre utbildningsnivå korrelerar med en lägre (institutionell) solidaritetsgrad (Arts & Gelissson, 2001). Det är omdiskuterat hur utbildning bäst ska mätas när man vill jämföra olika länder, eftersom utbildningens kvalitet, utformning och vikt varierar starkt utifrån kontext (Schneider, 2010: 344). Variabeln som kommer att användas i uppsatsen är *eisced* (International Standard Classification of Education), vilken utgår från UNESCO:s indelning som tagits fram för internationella jämförelser. Variabeln har sex nivåer: ”Förgymnasial utbildning” (nivå 1-2), ”Gymnasial utbildning” (nivå 3), ”Eftergymnasial utbildning kortare än två år” (nivå 4), ”Eftergymnasial utbildning två år eller längre” (nivå 5) och ”Forskarutbildning” (nivå 6). Denna variabel har, i jämförelse med andra utbildningsvariabler, en hög validitet (Ibid: 350). Jag har förenklat *eisced* till endast tre kategorier: ”Grundskola eller lägre”, ”Gymnasial och eftergymnasial utbildning (kortare än två år)” och ”Universitetsutbildning”. Variabeln kommer att finnas med i modellen som två dummies, med universitetsutbildning som referenskategori.

Tidigare forskning har visat att högre inkomst har en negativ inverkan på solidaritetsgrad (Arts & Gelissson, 2001). I ESS mäter variabeln *hinctnta* respondenternas inkomst utifrån tio nivåer. Bortfallet är emellertid relativt stort i de databaser jag använder. Istället har jag valt att utgå ifrån *subjektiv inkomst* (*hincfel* i ESS), vilket är en variabel där respondenterna får svara på hur bra de klarar sig på sin nuvarande hushållsinkomst. *Hincfel* är från början fyra kategorier: ”Klarar mig/oss bra på den nuvarande inkomsten”, ”Klarar mig/oss på den nuvarande inkomsten”, ”Har svårt att klara mig/oss på den nuvarande inkomsten” och ”Har mycket svårt att klara mig/oss på den nuvarande inkomsten”. Variabeln har omkodats som en

dummy med två kategorier: ”Klarar mig/oss på den nuvarande inkomsten” och ”Klarar mig/oss inte på den nuvarande inkomsten”.

Enligt tidigare forskning var *klass* en viktig aspekt för att förstå individers grader av (institutionell) solidaritet (Deeming, 2018), även om vissa studier tytt på att klassbaserade skillnader minskat (Svalfors, 2011). Klass kommer i analysen att definieras utifrån Oeschs klassschema, vilket försöker hantera de strukturella förändringar av arbetsmarknaden som skett de senaste 30 åren. Dessa förändringar inbegriper en mer komplex klassammansättning där skillnaderna mellan manuella arbeten och tjänstemannayrken diffuseras, en expanderande offentlig sektor, fler kvinnor på arbetsmarknaden, högre utbildningsnivåer, och en större tjänstesektor (Oesch, 2006). Snarare än hierarkiska uppdelningar, utgår Oesch från horisontella skillnader (hur säljbar olika individers arbetskraft är och hur arbetet är organiserat) (Ibid:265f). Klassschemat är indelat i fem kategorier utifrån anställningsform, antalet anställda och typ av arbete: ”Outbildade arbetstagare”, ”Utbildade arbetstagare”, ”Mindre företagsägare”, ”Lägre typ av service-klass” och ”Högre typ av service-klass”. Schemat kommer på grund av sin konstruktion att vara med i modellerna som dummyvariabler, med undantag av ”Högre typ av service-klass” som utgör referenskategori. Klassvariabeln har sammantaget ett stort bortfall (se Tabell 1), vilket inte är uppseendeväckande då den är konstruerad utifrån tre olika variabler i ESS som alla har ett visst bortfall. Huruvida detta rör sig om ett systematiskt bortfall, kontrollerade jag genom att jämföra de tre ursprungliga variablerna med bakgrundsfaktorerna kön och ursprungsland. Då de inte korrelerade med dessa variabler, bedömer jag att bortfallet är av sådan art att de inte bör påverka mina resultat nämnvärt.

Tabell 2: Skalvariabler på individnivå

Variabler 2008	Observationer	Medelvärde	Standardavvikelse	<i>Politisk åskådning</i> kommer att vara med som en kontrollvariabel, då det har visat sig ha inverkan på den (institutionella)
Vänster-högerskala	38,605	5.073	2.091	
Ålder (15-99 år)	44,950	46.003	18.281	
Variabler 2016	Observationer	Medelvärde	Standardavvikelse	
Vänster-högerskala	35,393	4.993	2.152	
Ålder (15-99 år)	40,822	47.642	18.441	

solidaritetsgraden (Gelissen, 2000). Detta är inte förvånande, då vänster-högerskalan i mångt och mycket handlar om ekonomisk fördelningspolitik. Frågan är om den helt går att betrakta som en oberoende variabel över huvud taget. Då det finns belegg från tidigare forskning att den har effekt, väljer jag ändå att inkludera den. För att mäta politisk åskådning används

ESS-variabeln *lrsscale*. Respondenterna ombeds skatta sin politiska inställning på en skala från 0 till 10, där värdet 0 är längst till vänster och värdet 10 betyder längst till höger. Medelvärdet för 2008 och 2016 ligger runt 5 (5,073 respektive 4,993). Vi kan se ett visst bortfall i båda databaserna, men det verkar inte röra sig om ett systematiskt sådant (jmf ovan, ”Klass”).

Tidigare forskning har visat att *ålder* har en positiv inverkan på den (institutionella) solidariteten, vilket innebär att en högre ålder korrelerar med en högre solidaritetsgrad (Toikko & Rantanen 2017). Ålder är med som en skalvariabel, med ett spann från 15 till 99 år. Medelåldern i båda databaserna ligger runt 45-47 år (se Tabell 2).

3.4.2 Landnivå

3.4.2.1 Operationalisering av välfärdsregimer

Tidigare forskning har visat på ett mönster mellan solidaritet och välfärdsregim; de rättvisepprinciper som ligger till grund för hur välfärden organiseras, brukar vara de som medborgare i respektive välfärdstyp uppskattar (Arts & Gelissen, 2001). Utgångspunkten för min undersökning är att detta mönster även fortsättningsvis följs, men att sambandet numera är svagare. Min hypotes lyder att andra variabler kommer att ha ett högre förklaringsvärde än välfärdsregimerna, i takt med att välfärdspolitiken likriktats alltmer.

För databasen 2008 har välfärdsregimerna operationaliserats utifrån Ferrera på följande vis: *Nordisk* (Sverige Finland, Norge och Danmark), *Bismarckisk* (Belgien, Schweiz, Tyskland, Frankrike och Nederländerna), *Medelhavstyp* (Grekland, Spanien och Portugal), *Östeuropeisk* (Tjeckien, Estland, Lettland, Polen, Rumänien, Ryssland, Slovenien, Slovakien och Ungern) och *Anglosaxisk* (Irland och England). För databasen 2016 ser operationaliseringen ut som följande: *Nordisk* (Sverige Finland och Norge), *Bismarckisk* (Österrike, Belgien, Schweiz, Tyskland, Frankrike och Nederländerna), *Medelhavstyp* (Grekland, Spanien, Italien och Portugal), *Östeuropeisk* (Tjeckien, Estland, Lettland, Polen, Rumänien, Ryssland, Slovenien, Slovakien och Ungern) och *Anglosaxisk* (Irland och England). Länderna som inkluderas i min undersökning varierar något, eftersom ESS inte genomfört sin datainsamling i exakt samma länder 2008 och 2016. Eftersom intresset för min studie inte ligger i länderna i sig, utan snarare deras typ av välfärdsregim, bör detta inte ha nämnvärd inverkan på de möjliga slutsatser som kan dras utifrån mitt material.

I tabellen nedan ges fördelningen av respondenterna utifrån välfärdsregim, uttryckt i absoluta tal och procent. Även den viktade procenten anges. För 2008 kan vi tydligt se att närmare 40 % av respondenterna tillhör den östeuropeiska typen av välfärdsregim, vilket kommer av att kategorin innehåller flest länder. Med vikterna är landets riktiga storlek inräknad, vilket medför att de nordiska ländernas procentuella andel minskar kraftigt. När det kommer till 2016 kan vi se att antalet respondenter är lägre, men att fördelningen utifrån välfärdsregim är ungefär densamma.

Tabell 3. Välfärdsregimer 2008 och 2016

Välfärdsregim 2008	Antal observationer	Observationer (%)	Vikter (%)	Välfärdsregim 2016	Antal observationer	Observationer (%)	Vikter (%)
Nordisk	7,184	15.94	4.24	Nordisk	5,021	12.26	3.30
Anglosaxisk	4,116	9.13	11.23	Anglosaxisk	4,716	11.52	11.16
Bismarckisk	10,181	22.59	31.28	Bismarckisk	11,904	29.07	31.81
Medelhavstyp	7,015	15.56	11.92	Medelhavstyp	5,854	14.30	19.55
Östeuropeisk	16,576	36.78	41.33	Östeuropeisk	13,455	32.86	34.18
Totalt	45,072	100 %	100 %	Totalt	40,950	100 %	100 %

3.4.2.2. Kontrollvariabler på landnivå

De två variablerna jag har valt att addera på landnivå utöver välfärdsregim är ”Del av BNP som går till offentliga utgifter” och GINI-koefficienten som ett mått på jämlikhet. Dessa är inlagda då det framkommit i tidigare studier att de har ett samband med solidaritet (Paskov, 2016; Jæger, 2016). Det problematiska med dessa variabler är att de även kan ses som en del klassificeringen av välfärdsregim. Om, som min hypotes hävdar, välfärdsregim endast har ett svagt samband med solidaritet, så kan eventuellt dessa variabler ha ett förklaringsvärde.

”Del av BNP som går till offentliga utgifter” och GINI-koefficienten är konstruerade som variabler utifrån OECD:s och EUROSTAT:s öppna databaser. Den första variabeln tittar på hur stor del av bruttonationalprodukten som läggs på olika välfärdsområden i ett land: äldre, handikappade, bostäder, arbetsmarknadsåtgärder, med mera (Oecd.org, 2018). GINI-koefficienten är ett mått på ekonomisk jämlikhet utifrån länders inkomstfördelning, vilket uttrycks som ett tal mellan 0 och 1. Ju närmare 0, desto mer jämlik är inkomstfördelningen i ett land (Ec.europa.eu, 2018).

Tabell 4. Kontrollvariabler på landnivå

Landvariabel 2008	Observationer	Medelvärde	Standardavvikels e	Min	Max
Gini	45,072	.298	.051	.21	.41
BNP offentliga utgifter (%)	40,414	23.917	3.441	18.1	30.7
Landvariabel 2016	Observationer	Medelvärde	Standardavvikels e	Min	Max
Gini	38,520	.288	.029	.24	.37
BNP offentliga utgifter (%)	36,398	23.803	4.605	16.1	31.6

Varje land som är med i undersökningen har ett värde på varje skala. År 2008 har GINI-variabeln ett minsta värde på 0,234 (Slovenien) och ett maxvärde på 0,416 (Ryssland). I jämförelse med 2016 kan vi se att GINI-värdets minimum höjts något och maximum har sjunkit, vilket innebär att skillnaderna mellan länderna har minskat. Det saknas även data gällande GINI-koefficienten år 2016 för Ryssland. Detta kan förklara det bortfall som vi kan se i tabellen.

”Del av BNP som går till offentliga utgifter” mäts procentuellt. Databasen år 2008 har ett minimivärde på 18,1 % (Slovakien) och ett maxvärde av 30,7 % (Frankrike). Databasen år 2016 har ett högre maxvärde på 31,6 % (Frankrike), men även ett lägre minimivärde på 16,1 % (Irland). Dessvärre saknas det uppgifter vad gäller del av BNP som går till offentliga utgifter för Ryssland år 2008 och 2016.

3.5 Analysstrategi

Syftet med min undersökning är att kvantitativt undersöka, mot bakgrund det nyliberala skiftet i välfärdspolitiken (från ”welfare to workfare”), relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad år 2008 och 2016. Här nedan följer en genomgång av de metoder som kommer användas för att undersöka detta.

3.5.1 Variansanalys

Ett första steg i min undersökning är att göra en variansanalys. En variansanalys testar hur medelvärdet på mina Y-variabler (institutionell och relationell solidaritet) skiljer sig mellan de olika typerna av välfärdsregimer. Detta ger mig svar på om det är meningsfullt att använda välfärdstypologin för att undersöka institutionell och relationell solidaritet. Vanligtvis genomförs en variansanalys genom ett så kallat t-test, vilket innebär att jämföra två grupper

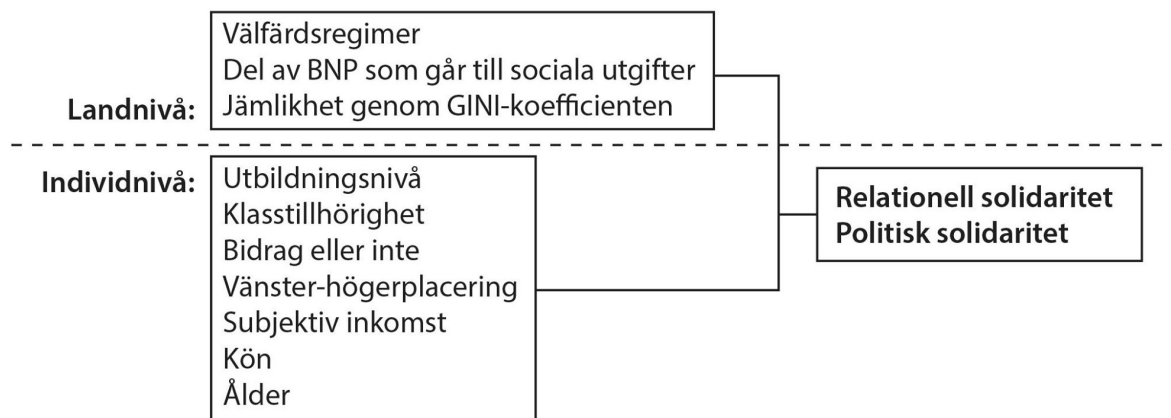
medelvärden och se om skillnaderna är statistiskt signifikanta. När fler än två grupper är inkluderade genomförs istället ett ANOVA-test (Analysis of Variance). Detta test gör att vi kan granska om medelvärdet på mitt solidaritetsmått skiljer sig åt mellan de olika välfärdsregimerna och om dessa skillnader är signifikanta. Ett ANOVA-test innebär att vi delar upp den totala variansen i vårt material i två delar: den som finns inom grupperna (i detta fall inom länder och välfärdsregimer) och den variation som finns mellan grupperna (mellan länder och välfärdsregimer). Utifrån dessa får vi en inomgruppsvarians och en mellangruppsvarians. För att få fram en signifikant skillnad skall inte spridningen inom grupperna vara så stor att den förklarar större delen av den totala variationen. I en jämförelse mellan inom- och mellangruppsvariansen får vi fram en så kallad F-fördelning (Djurfeldt et al, 2010).

3.5.2. Flernivåregressionsanalys

Det vanligaste samhällsvetenskapliga sättet att statistiskt undersöka ett samband mellan två fenomen, är att utföra en regressionsanalys (Mehmetoglu & Jakobsen, 2016). En regressionsanalys utgår kortfattat från att man vill undersöka om en beroende variabel (y) påverkas av en oberoende variabel (x). Som forskare vill man sedan se hur dess eventuella samband varierar inom populationen som skall undersökas. Man tillför även kontrollvariabler som kön, ålder, klass och andra faktorer som kan ha en effekt på relationen mellan den beroende och oberoende variabeln. Detta gör att man kan fastslå huruvida sambandet mellan x och y är relevant och inte ett skensamband (Djurfeldt et al, 2010: 269f).

Uppsatsens syfte är att kvantitativt undersöka relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad år 2008 och 2016. Jag är alltså intresserad av samband mellan solidaritet, respondent och kluster av länder (välfärdsregimer). Dessa samband kan inte enbart förstås på en nivå (exempelvis individnivå), vilket är fallet i en ordinär regressionsanalys. För att genomföra undersökningen kommer därför en flernivåregressionsanalys att genomföras. En flernivåregressionsanalys innebär att man konstruerar en hierarkisk modell, i vilken de högre nivåerna påverkar variationen i de lägre⁵ (Snijder & Bosker: 1ff). Analysmetoden ger oss alltså möjlighet att räkna på hur mycket välfärdsregim kan förklara och vad som kan förklaras av faktorer på individnivå.

⁵ Det finns en rad olika typer av flernivåregressioner. Den som jag använder kallas ”random intercept model”.

Figur 1. Grafisk bild över strukturen på flernivåregressionerna

Det första steget i en flernivåregression är att konstruera en så kallad *tom modell*.⁶ I denna modell ingår enbart den oberoende variabeln (solidaritet)⁷ och kategorivariabeln för den högre nivån (respondenter klustrade som länder). Utifrån denna modell kan ett ICC-värde (*Intraclass Correlation*) räknas ut. Detta värde ger oss ett svar på hur mycket av variansen som kan förklaras av kategorivariabeln. Variansen kommer i detta fall att mäta hur mycket ett antal slumpmässiga tal är uppdelade kring medelvärdet⁸ (Ibid: 16).

$$\rho = \frac{\sigma_u^2}{\sigma_u^2 + \sigma_e^2}$$

Figur 1. Ekvation för intraclass correlation (ICC-värde)

ρ är i figuren ovan den förklarade variansen, det vill säga ICC-värdet. σ_u^2 är variationen kopplad till modellens högre nivå (landnivån). För att få fram ICC-värdet delas variationen på landnivå med sitt eget värde adderat med variansen på individnivå (σ_e^2) (Ibid: 17). Den tomma modellen har två funktioner. Den första funktionen är att undersöka om det är lämpligt att över huvud taget använda en flernivåregression. Lämpligheten kontrolleras genom ICC-

⁶ Engelska: nullmodellen.

⁷ Jag har gjort separata modeller för de två sätten att mäta solidaritet (institutionell och relationell).

⁸ I en flernivåregression är antagandet att en del av variansen antingen är kopplad till fixerade eller slumpmässiga koefficienter. Då antagandet i uppsatsen är att beroende variabler på lägre nivå (institutionell och relationell solidaritet) antas variera på en högre nivå (mellan länder), kommer modellen att använda slumpmässiga koefficienter. Detta är viktigt eftersom att en fixerad modell förklarar *alla* skillnader i varians. Det finns därmed ingen oförklarad variabilitet som kan härledas till något utanför modellen. (Snijder & Bosker:43f)

värdet. Gränsvärdet är omdiskuterat, särskilt inom samhällsvetenskapliga ämnen där komplexa fenomen undersöks. En återkommande rekommendation enligt metodlitteratur är en nivå över 5 %, vilken även kommer att gälla för denna uppsats. (Mehmetoglu & Jakobsen, 2016:195)

Den andra funktionen hos den tomma modellen, är att den används som referenspunkt. I en flernivåregression skapas ett antal modeller för de olika oberoende variablerna, och dessa modellers värden jämförs sedan med den tomma modellen. Annorlunda uttryckt är den tomma modellens varians utgångspunkten för att räkna ut den procentuella variansen på de olika nivåerna. De övriga modellerna läses som ordinära regressionsanalyser, men variablerna kan sägas ha effekter på två olika nivåer. Genom att addera olika variabler förändras variansen. Varje modell har en förklarad varians, r^2 . Genom att jämföra de nya modellerna med vår tomma modell kan vi se hur mycket den nya modellen förklarar av den totala variansen kopplad till respektive nivå. Detta ger oss ett svar på hur mycket respektive nivå förklarar graden av solidaritet hos de respondenter som ingår i undersökningen.

Sammanfattningsvis kommer min undersökning att genomföras med en flernivåregressionsanalys med två nivåer – individnivå (nivå 1) och landnivå (nivå 2) – där man utifrån variansen i den tomma modellen (den tomma modellens ”förklaringsvärde”) kan se hur mycket av den totala variansen som kan kopplas till respektive nivå.

4. Resultat och analys

4.1 Hypoteser för undersökningen

Genom tidigare forskning kan det konstateras att det har funnits ett starkt samband mellan (institutionell) solidaritetsgrad och välfärdsregimer. Finanskrisen 2007 accelererade skiftet i välfärdsstaternas nyliberala omorganisering. Detta skifte har påverkat alla länder i någon mån, men det har tagit sig olika uttryck kontextuellt (Harvey, 2005; Vis, 2007; Kananen, 2012) De senaste decenniernas förändringar kan således ha effekter på relationen mellan (institutionell och relationell) solidaritetsgrad och välfärdsregim. Min första hypotes är *att solidaritetsgraden minskar från 2008 till 2016, i takt med ”workfare”-politikens genomslag.*

Min andra hypotes är att jag endast kommer att finna svaga samband mellan solidaritet och välfärdsregim, och att andra variabler kommer att ha ett högre förklaringsvärde.

4.2 Bivariat variansanalys

Inledningsvis genomfördes en bivariat variansanalys för att undersöka om det finns ett samband mellan mina solidaritetsvariabler och de deltagande länderna i undersökningen, samt om klassificeringen av välfärdsregimer håller. Den bivariata variansanalysen genomfördes genom ett antal ANOVA-tester för både 2008 och 2016 som dels undersöker sambandet mellan mina solidaritetsmått och länderna, dels sambandet mellan mina solidaritetsmått och välfärdsregimerna.

Hypotesen för ANOVA-testerna är att det finns en signifikant skillnad i medelvärde mellan de länder som är med i undersökningen och mina två solidaritetsmått, men att värdena har sjunkit i jämförelse mellan 2008 och 2016. Det förväntade sambandet är att de nordiska länderna och medelhavsländerna har ett högre medelvärde på solidaritet än de andra länderna i undersökningen, medan de som tillhör de anglosaxiska välfärdsregimerna (Storbritannien och Irland) har de lägsta värdena. Detta antagande utgår från tidigare forskning visat att medborgare i länder av nordisk eller socialdemokratisk välfärdstyp ofta har en hög solidaritetsgrad i jämförelse med andra välfärdsregimerna (Arts & Gelisson, 2001; Toikko & Rantanen, 2017). Medborgarna i länder av medelhavstyp har även de ofta en hög solidaritetsgrad, även om välfärdsstaterna inte är lika utvecklade i sina transfereringssystem som exempelvis de nordiska (Ibid.). Det omvända förhållandet gäller de anglosaxiska länderna. De östeuropeiska välfärdsregimerna förväntas ha högst intern variation sinsemellan då dessa inte passar in de fyra andra kategorierna, samt är en stor klustring av länder.

Tabell 3 Medelvärde(och standardavvikelse) på måtten av valdnivå av solidaritet

Land grupperat efter välfärdsregim	Relationell solidaritet 2008	Institutionell solidaritet 2008	Relationell solidaritet 2016	Institutionell solidaritet 2016
Anglosaxisk:				
Storbritannien	2.62(.78)	3.80(.68)	2.76(.84)	3.68 (.69)
Irland	2.88(.80)	3.90(.72)	2.84(.93)	3.81(.70)
Bismarckisk:				
Belgien	2.84 (.81)	3.77(.60)	2.95 (.87)	3.84 (.60)

Frankrike	2.77(.96)	3.77(.67)	2.75(1.0)	3.80(.68)
Nederländerna	2.95 (.72)	3.63(.61)	3.04(.77)	3.58(.59)
Schweiz	3.06 (.79)	3.57(.80)	3.05(.78)	3.54(.78)
Tyskland	2.96(.80)	3.88(.75)	2.92(.83)	3.92(.67)
Österrike	-	-	2.93(.97)	4.01(.91)
Medelhavstyp:				
Grekland	3.43(.90)	4.55(.65)	3.12(.86)	4.23(.73)
Portugal	2.92(.80)	4.25(.71)	2.61(.86)	4.26(.68)
Spanien	3.09(.84)	4.33(.61)	3.25(.97)	4.23(.75)
Nordisk:				
Danmark	3.23(.79)	4.05(.63)	-	-
Finland	3.01(.84)	4.23(.58)	3.10(.85)	4.11(.59)
Norge	3.04(.70)	4.19(.60)	3.12(.73)	4.17(.65)
Sverige	3.26(.75)	4.16(.65)	3.28(.75)	4.01(.65)
Östeuropeisk:				
Estland	3.34 (.79)	4.22(.71)	3.16(.78)	4.08(.68)
Lettland	3.47(.80)	4.57(.64)	2.78(.92)	4.27(.73)
Polen	2.67 (.77)	3.93(.80)	2.48(.82)	3.93(.76)
Rumänien	2.88(.84)	4.17(.99)	-	-
Ryssland	3.37(.78)	4.24(.78)	3.36(.86)	3.95(.88)
Slovakien	2.67(.80)	3.77(.82)	-	-
Slovenien	2.72(.77)	4.08(.71)	2.76(.84)	4.09(.71)
Tjeckien	2.83(.95)	3.87(.86)	2.77(.97)	4.00(.78)
Ungern	2.72(.95)	4.17(.72)	2.91(.88)	3.81(.77)

Envägs ANOVA för relationell solidaritet 2008:

F(22:42731)=180.09, $p<0.000$

Envägs ANOVA för Institutionell solidaritet 2008:

F(22:43849)=273.36, $p<0.000$

Relationell solidaritet

2016:F(20:38807)=119.75, $p<0.000$

Institutionell solidaritet 2016:F(20:40103)=

157.89, $p<0.000$

Genom ANOVA-tester kan det fastslås att det finns en signifikant skillnad mellan länderna och solidaritetsgrad år 2008 och 2016. Vid en närmare analys av medelvärdeets mönster vad gäller institutionell solidaritet 2008, framkommer att samtliga nordiska länderna skattar ett högt värde på över 4. Detsamma gäller medelhavsländerna, där Grekland innehar det högsta medelvärdet på 4.55. Både de bismarckiska och de anglosaxiska länderna har medelvärden under 4. Den kategori som har störst varians inom och mellan länderna, är de östeuropeiska. Denna grupp innehar det lägsta medelvärdet på 3.87 (Tjeckien) och ett högsta på 4.57

(Lettland). När det gäller den östeuropeiska kategorin har alla länderna förutom Lettland en standardavvikelse på över 0.7, vilket indikerar en stor variation (inom länderna).

Vad gäller den relationella solidariteten 2008 följer denna ungefär samma mönster som den institutionella, men med något lägre medelvärden. Jämfört med institutionell solidaritetsgrad, är det överlag en större standardavvikelse bland länderna vad gäller relationell solidaritetsgrad år 2008, vilket indikerar att den uppvisar en större variation inom länderna. För att vidare undersöka hur förhållandet såg ut mellan länder i deras relation till mina solidaritetsmått genomförde jag även post hoc tester på alla länder. Detta innebär att alla länder testas var för sig gentemot alla andra, för att se om deras skillnader även här är signifikanta. Det fanns ett fåtal länder som inte uppnådde några signifikanta skillnader (se Appendix 7.2.5). Detta skulle kunna indikera att min klassificering av välfärdsregimer är problematisk. För närmare undersöka detta, genomförde jag även ett ANOVA-test utifrån de två solidaritetsvariablerna och välfärdsregimvariabeln. Enligt testets utfall var skillnaden mellan medelvärdena låga, men signifikanta⁹. De olika välfärdsregimerna post hoc-testades därefter och det kunde konstateras att alla hade signifikans sinsemellan. Den största skillnaden uppmättes mellan medelhavsregim och anglosaxisk regim, tätt följt av anglosaxisk och nordisk typ av välfärdsregim år 2008 (se Appendix 7.2 för full tabell över post hoc-testerna).

I Tabell 3 ses även resultaten för ANOVA-testerna för institutionell och relationell solidaritet år 2016. I stora drag är det ett liknande mönster som år 2008. Även här har de nordiska länderna och medelhavsländerna de högsta medelvärdena vad gäller institutionell solidaritet. I de tre nordiska länderna är standardavvikelsen lägre, vilket indikerar en mindre variation än i medelhavsregimerna. Många av de länder som hör till den östeuropeiska kategorin har över 4 i medelvärde, men vi kan se en stor variation i samtliga länder med standardavvikelser över 0.7. Landet med lägst variation är Estland, som även har ett högt medelvärde för institutionell solidaritet. Länderna som har lägst medelvärde återfinns i den bismarckiska kategorin. Det skall emellertid poängteras att skillnaderna i medelvärde för samtliga länder är små, trots att de är signifikanta. Vad gäller den relationella solidariteten är sambandet signifikant, men skillnaderna mellan de olika medelvärdena är relativt små. Polen innehar det minsta medelvärdet (2.48), men har också en hög standardavvikelse vilket indikerar en stor variation

⁹Institutionell solidaritet $F(4:40,119) = 491.82, p < 0.000$. Relationell solidaritet $F(4:4276) = 203.94, p < 0.000$.

mellan landets respondenter. Ryssland innehar det högsta medelvärdet på (3.36). Resultatet indikerar en stor variation inom kategorin östeuropeiska välfärdsregimer även år 2016.

För att vidare undersöka hur förhållandet såg ut mellan länderna i relation till mina solidaritetsmått, genomförde jag post hoc-tester för samtliga länder år 2016. De allra flesta länder uppnådde signifikanta skillnader sinsemellan. Dock var det även ett fåtal som inte gjorde detta (se Appendix 7.2). För att försäkra mig om att ett signifikant samband förelåg mellan välfärdsregimer och solidaritetsvariablerna, genomförde jag även här ANOVA-tester som påvisade signifikans¹⁰. Genom att genomföra post hoc-tester på samtliga välfärdsregimer och solidaritetsvariablerna, kunde det också konstateras att skillnaderna i medelvärde var signifikanta. Ett undantag var sambandet mellan relationell solidaritet och välfärdsregim år 2016, där de östeuropeiska och bismarckiska välfärdsregimernas medelvärdesskillnader inte var signifikanta (Ibid.). Detta framgår även ur Tabell 3, där vi kan se att medelvärdena för länderna i dessa regimer är mycket lika.

För att sammanfatta mina bivariata variansanalyser, kan vi fastslå att det finns signifikanta samband mellan den övervägande majoriteten av länderna och solidaritetsmått. Även välfärdsregimerna hade signifikanta samband med solidaritet, förutom de bismarckiska och östeuropeiska i samband med relationell solidaritet år 2016. Vad gäller min hypotes, så stämde denna inte. Medelvärdena sjönk inte mellan år 2008 och 2016, vilket indikerar att solidaritetsgraden inte har förändrats nämnvärt under tidsperioden. Vi skall dock ha i beaktande att detta enbart kan ses som en indikation, då det ej går att fastslå ett signifikant samband mellan de båda studierna. Det förväntade mönstret kunde dock skönjas: de nordiska länderna och medelhavsländerna hade mycket riktigt högre medelvärden, medan de anglosaxiska hade bland de lägsta (tillsammans med några av de bismarckiska länderna). Dessa preliminära resultat tangerar således tidigare forskning. För att bekräfta detta samband genomfördes även flernivåregressionsanalyser, där jag kontrollerat för andra faktorer på land- och individnivå.

¹⁰Institutionell solidaritet: $F(4:40123) = 491.82, p < 0.000$. Relationell solidaritet: $F(4:38823) = 117.83, p < 0.000$.

4.3 Flernivåregressionsanalyser

För att vidare undersöka sambandet mellan solidaritetsgrad och välfärdsregimer har fyra flernivåregressionsanalyser genomförts. Denna analysmetod tillåter inte att jämföra om eventuella förändringar mellan de två tvärsnittsundersökningarna är signifikanta. Däremot är det möjligt att testa hur faktorerna fungerar i kombination och om effekterna av olika variabler ökar, minskar eller förblir oförändrade vid de båda tidpunkterna. Framförallt visar analyserna om välfärdsregim fortfarande har en effekt i förhållande till andra faktorer.

I varje analys ingår sju modeller som är konstruerade på samma sätt. Modell 0 är den tomma modellen som ger oss möjlighet att räkna ut ICC-värdet och är utgångspunkten för hur mycket av den totala variansen som varje modell förklarar på individ- och landnivå. I modell 1 adderas bakgrundsvariablerna *utbildning*, *kön* och *ålder*. I modell 2 adderas *subjektiv inkomst*, *klass* och *bidrag*. Modell 3 adderar självskattning på en *vänster- och högerskala*.

Landvariablerna är inlagda var för sig eftersom variabler på den högre nivån ofta har en hög samvariation (Mehmetoglu & Jakobsen, 2016: 211). I modell 4 adderas GINI-koefficienten och i modell 5 adderas variabeln ”Del av BNP som går till offentliga utgifter”. Slutligen adderas välfärdsregim i modell 6. Välfärdsregimerna är adderad som dummys, där den nordiska typen utgör en referenskategori. Förfaringssättet för analyserna kommer att se ut som följande. Först testas de första modellerna, där variabler på individnivå ingår. Därefter testas variablerna på landnivå, för att slutligen addera välfärdsregimerna. Utifrån detta kan vi se vilka variabler som har störst effekter och förklaringsvärde. Efter analyserna följer en sammanfattning av de huvudsakliga resultaten, där även mina hypoteser bemöts. Där jämförs även mina resultat med tidigare forskning.

Under undersökningens gång har samtliga modeller undersökts för multikollinearitet. Med multikollinearitet innebär att oberoende variabler är inbördes eller gruppvis korrelerade, något som medför att effekterna inte är tillförlitliga. Testerna för multikollinearitet presenteras genom VIF-värden (*Variance Inflation Factor*), där det rekommenderade värdet är ett tal under 5. Enskilda variabler bör dock inte ligga under 0,2 (Barmark et al, 2009: 111ff). Resultaten från testerna för multikollinearitet kommer i korthet att presenteras i samband med varje enskild regressionsanalys.

Jag testar även modellerna för ”log-likelihood” (på svenska, maximala trolighetsfunktionen), vilket undersöker tillförlitligheten. Detta görs genom ett ”Wald-test”, vilket ger mig bättre möjligheter att se om en modell är signifikant bättre när nya variabler adderas.

Wald-testet för min första flernivåregression (se Tabell 4) indikerar att de adderade variablerna förbättrar signifikansen i relation till den tomma modellen. När modellerna provas mot varandra är det även där signifikanta förbättringar ($p < 0.0001$), förutom när Modell 5 testas mot Modell 4 och 6. Detta beror på att modellen enbart adderar variabeln ”Del av BNP som går till sociala utgifter”, vilken saknar signifikans och sänker den förklarade variansen på landnivå. Denna variabel tycks vara en så kallad förväxlingsfaktor som både har likartad effekt på de beroende och oberoende variablerna i modellen. Mönstret från detta wald-test går igen i samtliga av mina flernivåregressioner. Resultaten av testerna kommer därför inte att anges i anslutning till varje tabell. För en mer utförlig presentation av testernas resultat, se Appendix 7.3.

Tabell 4 Flernivåregression av institutionell solidaritetsgrad år 2008 (med standard error)

Oberoende variabel: Institutionell solidaritet	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
N=33,509							
Log pseudolikelihood	-758310.54	-754412.69	-749635.8	-746333.72	-746297.59	-582716.45	-746027.16
Intercept	3.99	3.93	4.03	4.19	3.68	4.34	4.34
Individ variabler:							
Kön(Ref.kategori: Man)	-	-.068(.02)*	-.053(.02)**	-.053(.02)**	-.053(.02)**	-.056(.02)**	-.05(.02)**
Ålder(Skala: 15-99 år)	-	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Utbildningsnivå (Ref.kategori: Univeristetsstuder)							
Grundskola	-	.114(.03)*	.052(.02)**	.055(.02)*	.056(.02)*	.054(.018)**	.054(.02)**
Gymnesialutbildning	-	.081(.02)*	.041(.012)***	.045(.01)*	.045(.01)**	.051(.02)***	.043(.02)***
Subjektiv inkomst(Kan leva på inkomst=1, Inte=0)	-	-	-.175(.01)*	-.166(.02)*	-.166(.02)*	-.149(.02)*	-.167(.02)*
Klass(Ref.kategori: Högre typ av serviceklass)							
Utbildad arbetare	-	-	.082(.21)*	.078(.02)*	.077(.02)*	.084(.03)*	.077(.02)*
Utbildad arbetare	-	-	.059(.02)**	.057(.02)**	.057(.02)**	.058(.03)***	.058(.02)***
Småföretagsägare	-	-	-----	-----	-----	-----	-----
Lägre typ av serviceklass	-	-	.079(.02)*	.076(.02)*	.076(.02)*	.074(.03)**	.077(.02)*
Bidrag eller inte(Bidrag 1, ej-bidrag=0)	-	-	-----	.038(.012)***	.038(.01)***	.045(.02)**	.038(.02)***
Vänster-högerekala(vänster=0, höger=10)	-	-	-	-.034(.01)**	-.034(.02)**	-.043(.01)*	-.034(.01)*
Förklarad nivå 1(Individnivå) varians (r ²)	-	0.01	0.02	0.03	0.03	0.10	0.03
Land-nivå variabler:							
Gini-Koefficient	-	-	-	-	1.60(.564)**	-	-
Del av BNP som går till offentliga utgifter	-	-	-	-	-	-----	-
Välfärdsregim(ref. nordisk)							
Anglosaxisk	-	-	-	-	-	-	-.384(.03)*
Bismarkisk	-	-	-	-	-	-	-.428(.04)*
Medelhavsregim	-	-	-	-	-	-	.166(.06)**
Östeuropeisk	-	-	-	-	-	-	-
Förklarad nivå 2(land) varians(r ²)	-	0.10	0.20	0.14	0.27	0.12	0.78
Intra class correlation	0.098						
*p<0.001 **p<0.025 ***p<0.05							

Tabell 4 visar flernivåregressionsanalysen för institutionell solidaritetsgrad år 2008. I pedagogiskt syfte kommer jag först att kortfattat förklara hur tabellen skall avläsas. Samma

principer gäller för de nästkommande tabellerna som presenteras. "Interceptet" är det värde som (y), det vill säga institutionell solidaritetsgrad, har när (x) är 0. Om tabellen istället hade presenterats som ett diagram, hade detta värde varit detsamma som när kurvan korsar y-axeln. Som vi kan se ändras detta värde beroende på vilken modell som betraktas, vilket beror på att olika variabler adderas (se ovan). För variabler på individ- och landnivå finns en siffra i varje modell som anger effekten, alltså linjens lutning i regressionsanalysen (beta-koefficienten). Om vi exempelvis tar "Kön" ser vi att det har en negativ effekt i Modell 1 (-0,068), det vill säga att män tenderar att ha en något lägre solidaritetsgrad än kvinnor. När sedan ytterligare kontrollvariabler adderas i övriga modeller, ser vi att effekten av kön förändras. Längst ned i tabellen återfinns den tomma modellens ICC-värde. Detta värde är en referenspunkt, som även används för att räkna ut den förklarade variansen kopplad till individ- och landnivå (r²-värdena för Level 1 och Level 2).

Vid tester för multikollinearitet var värdet för modellen inom rekommenderat intervall (VIF 1.7). ICC-värdet för den tomma modellen är 9,8 %. Detta betyder att 9,8 % av den totala variationen kan kopplas till landnivå, vilket innebär att resterande 91 % av variansen kopplas till individnivå. Det kan dock konstateras att variablerna som är adderade på individnivå har små effekter på institutionell solidaritet i modellerna. Ålder saknar signifikans i alla modellerna och så även småförtagarklassen. I samtliga modeller har kön en negativ effekt, vilket innebär att kvinnor har en aning högre institutionell solidaritetsgrad än män (jmf Koster och Kaminska, 2012). Likaså har utbildning en negativ effekt, vilket är i linje med tidigare studier (Arts & Gelisson, 2001). Med andra ord innebär en högre utbildningsnivå en lägre solidaritetsgrad. Även självskattad placering på vänster-högerskalan har samma effekt som i tidigare studier, det vill säga att respondenter som identifierar sig som vänster politiskt har en högre grad av solidaritet (jmf Gelisson, 2000). Samtliga effekter som redovisats bör dock noteras som mycket små.

När klass adderas till subjektiv inkomst i Modell 2, får vi en förklarad varians på 20 % kopplad till landnivå. Detta indikerar att dessa faktorer har en viss effekt, men att den är kopplad till respondentens ursprungsland. Även bidrag adderas i Modell 2 och det har en positiv effekt, vilket indikerar ett samband mellan att erhålla sociala bidrag och en högre solidaritetsgrad. Ingen av modellerna med enbart variabler på individnivå uppnår någon högre förklarad varians. När GINI-koefficienten adderas ökar den förklarade variansen på landnivå.

Den har också en positiv effekt, vilket indikerar respondenter från länder med lägre jämlikhet har en högre institutionell solidaritetsgrad än respondenter från mer jämlika länder.

Vid adderandet av välfärdsregim i Modell 6 får vi en förklarad varians på 78 % (av den totala variansen kopplad till modellen, det vill säga ICC-värdet). Välfärdsregimsvariablerna har således störst förklaringsvärde av de variabler som ingår. Bismarckiska och anglosaxiska regimtyper har en negativ effekt i relation till referenskategori nordisk. Medelhavsregim har en något mer positiv effekt än nordisk välfärdsregim. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att välfärdsregim har den största mätbara effekten. När vi tar andra faktorer i beaktande på land- och individnivå förklarar dessa endast en mindre del den totala variansen.

Tabell 5 Regressionsanalys över relationell solidaritet 2008 (med standard error)

Oberoende variabel: Relationell solidaritet	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
N=32,943							
Log pseudolikelihood	-841150.22	-832750.78	-821637.04	-821637.04	-821565.31	-666723.48	-821550.1
Intercept	2.97	3.20	3.34	3.63	2.84	3.39	3.86
Individ variabler:							
Kön(Ref.kategori: Man)	-	-----	-	-	-	-	-
Ålder(Skala: 15-99 år)	-	-0.006(.00)***	-0.002(.00)***	-0.002(.00)**	-0.002(.00)**	-0.002(.000)***	-0.006(.00)**
Utbildningsnivå (Ref.kategori: Univeritetsstuder)							
Grundskola	-	-0.288(.08)*	-0.243(.06)*	-0.234(.05)*	-0.234(.05)*	-0.268(.05)*	-0.234(.05)*
Gymnesialutbildning	-	-0.193(.05)*	-0.150(.04)*	-0.142(.03)*	-0.142(.03)*	-0.168(.09)*	-0.143(.03)*
Subjektiv inkomst(Kan leva på inkomst=1, Inte=0)	-	-	-0.110(.02)*	-0.093(.03)**	-0.093(.03)*	-0.070(.03)***	-0.093(.03)**
Klass(Ref.kategori: Högre typ av serviceklass)							
Utbildad arbetare	-	-	-0.101(.03)**	-0.110(.03)**	-0.110(.03)**	-0.129(.04)**	-0.110(.04)**
Utbildad arbetare	-	-	-0.130(.03)*	-0.133(.03)*	-0.134(.03)*	-0.134(.04)*	-0.133(.03)*
Småföretagsägare	-	-	-0.232(.05)*	-0.205(.04)*	-0.205(.04)*	-0.214(.04)*	-0.205(.03)*
Lägre typ av serviceklass	-	-	-----	-----	-----	-----	-----
Bidrag eller inte(Bidrag 1, ej-bidrag=0)	-	-	-----	-	-	-	-
Vänster-högerskala(vänster=0, höger=10)	-	-	-	-0.061(.02)*	-0.061(.02)*	-0.071(.02)*	-0.061(.02)*
Level 1 varians Individnivå(r2)	-	0.2	0.3	0.5	0.5	0.6	0.6
Land-nivå variabler:							
Gini-Koefficient	-	-	-	-	2.44(.93)**	-	-
Del av BNP som går till offentliga utgifter	-	-	-	-	-	-----	-
Välfärdsregim(ref. nordisk)							
Anglosaxisk	-	-	-	-	-	-	-0.534(.67)*
Bismarckisk	-	-	-	-	-	-	-0.313(.07)*
Medelhavsregim	-	-	-	-	-	-	-
Östeuropeisk	-	-	-	-	-	-	-
Förklarad landnivå varians(r2)	-	0.15	0.20	0.18	0.40	0.45	0.44
Intra class correlation	0.10						

*P<0.001 **p<0.025 ***p<0.05

I modellerna för relationell solidaritetsgrad år 2008, var VIF-värdet inom rekommenderat intervall (VIF = 1.7). ICC-värdet för den tomma modellen ligger på 10 %, vilket ligger över det rekommenderade gränsvärdet. Precis som vi kunde konstatera i tabellen för institutionell solidaritetsgrad år 2008, har även i detta fall alla variabler på individnivå små effekter. Det kan emellertid noteras att effekterna är de omvända. När vi adderar klass, ålder och utbildning

har de en omvänd effekt i jämförelse med hur de påverkade institutionell solidaritet. Detta betyder att ju högre utbildning en respondent har, desto högre relationell solidaritetsgrad. Klass har en negativ effekt, vilket innebär att alla klasser i relation till referenskategori "Högre typ av serviceklass" har en lägre relationell solidaritetsgrad. Dessa resultat är svåra att jämföra med tidigare forskning, då relationell solidaritetsgrad är ett annat sätt att mäta solidaritet på. Vi kan dock se att detta mått väsentligen skiljer sig från det gängse sättet att mäta solidaritet, då det har andra samband med kontrollvariablerna (även om, precis som i fallet med institutionell solidaritet, effekterna som kan utläsas är små).

Effekterna kring självskattad politisk uppfattning och subjektiv inkomst, är snarlika de som vi fann kring institutionell solidaritetsgrad. I fallet för relationell solidaritetsgrad år 2008, är självskattad placering på vänster-högerskalan den variabel som uppnår störst förklaringsvärde på individnivå. Även om effekten fortfarande är liten (och mindre än om man jämför med exempelvis klass), så höjer respondentens politiska uppfattning den förklarade variansen på individnivå mest av de olika kontrollvariablerna.

Alla tre landvariabler har en nästintill likartad effekt vad gäller förklaringsvärdet, vilket indikerar att välfärdsregim i detta fall inte är den mest adekvata faktorn att titta på för att förstå hur den relationell solidaritetsgraden varierar. När vi adderar välfärdsregim i Modell 6 med nordisk typ som referenskategori, kan vi utläsa att både anglosaxisk och bismarckisk typ har en negativ effekt på relationell solidaritetsgrad. Den anglosaxiska regimtypen har den mest negativa effekten, vilket innebär att respondenter som klustras till denna regimtyp har den lägsta solidaritetsgraden i jämförelse med referenskategori.

Tabell 9 Regression över institutionell solidaritetsgrad 2016

Oberoende variabel: Institutionell solidaritet	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
N=31,543							
Log pseudolikelihood	-801781.86	-798736.33	-794849.45	-789733.7	-638617.12	-635270.75	-789323.59
Intercept	3.915302	3.914187	4.041578	4.220433	4.762382	3.881626	3.881626
Individ variabler:							
Kön(Ref.kategori: Man)	-	-.072(.019)*	-.059(.019)**	-.056(.02)**	-.059(.02)**	-.060(.02)**	-.056(.02)**
Ålder(Skala: 15-99 år)	-	-----	-	-	-	-	-
Utbildningsnivå (Ref.kategori: Univeristetsstuder)							
Grundskola	-	.116(.03)*	-----	.055(.03)***	-----	-----	-----
Gymnesialutbildning	-	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Subjektiv inkomst(Kan leva på inkomst=1, Inte=0)	-	-	-.150(02)*	-.144(.02)*	-.131(.03)*	-.132(.03)*	-.144(.02)*
Klass(Ref.kategori: Högre typ av serviceklass)							
Utbildad arbetare	-	-	.078(02)*	.074(.02)*	.089(.01)*	.090(.01)*	.073(.02)*
Utbildad arbetare	-	-	.063(01)*	.061(01)*	.068(.00)*	.069(.01)*	7. .061(01)*
Småföretagsägare	-	-	-----	-----	-----	-----	-----
Lägre typ av serviceklass	-	-	.042(.02)**	.043(.02)**	.042(02)***	.043(.02)***	.042(02)**
Bidrag eller inte(Bidrag 1, ej-bidrag=0)	-	-	.070(.02)**	.065(.02)**	.046(02)**	.046(.02)**	.065(02)**
Vänster-högerskala(vänster=0, höger=10)	-	-	-	-.041(.01)*	-.040(.01)*	-.040(.01)*	-.041(01)*
Förklarad nivå 1(Individnivå) varians (r ²)	-	0.01	0.02	0.03	0.12	0.12	0.03
Land-nivå variabler:							
Gini-Koefficient	-	-	-	-	-----	-	-
Del av BNP som går till offentliga utgifter	-	-	-	-	-	-----	-
Välfärdsregim(ref. nordisk)							
Anglosaxisk	-	-	-	-	-	-	-.447(.05)*
Bismarkisk	-	-	-	-	-	-	-.326(.07)*
Medelhavsregim	-	-	-	-	-	-	-----
Östeuropeisk	-	-	-	-	-	-	-203(.05)*
Förklarad nivå 2(land) varians(r ²)	-	0.04	0.08	0.11	.00	0.01	0.85
Intra class correlation	.068						
*P<0.001 **p<0.025 ***p<0.05							

I modellerna för institutionell solidaritetsgrad år 2016, var VIF-värdet inom rekommenderat intervall (VIF 1.8). Den tomma modellen uppmätte ett ICC-värde på 6,8 %, vilket förvisso ligger över det rekommenderat gränsvärdet men är lägre än 2008. Detta indikerar att en mindre del av variansen kan kopplas till landnivå än vad fallet var år 2008. I samtliga modeller saknar ålder, småföretagarklass och gymnasieutbildning signifikans. Övriga variabler på individnivå följer ett liknande mönster som år 2008. Den variabel som har störst effekt på denna nivå, är subjektiv inkomst. Effekten är negativ och innebär att de som upplever att de klarar sig på sin inkomst har en lägre institutionell solidaritetsgrad, än de som upplever att det inte klarar sig på sin inkomst (jmf Arts & Gelisson, 2001). Grundskola har en positiv effekt. En lägre utbildningsnivå har således ett samband med en högre institutionell solidaritetsgrad, vilket är i linje med tidigare forskning (Ibid.). Den modell med störst förklarad varians på individnivå är självskattad placering på vänster-högerskalan, som kan 12% av variansen förklaras av mina individvariabler. Effekten är negativ (respondenter som identifierar sig vänsterut på skalan, har en högre institutionell solidaritetsgrad) (jmf Gelisson, 2000). Vi kan se att effekten är aningen starkare år 2016 än 2008, men att det fortfarande rör sig om en i sammanhanget liten effekt.

Varken GINI-variabeln eller ”Del av BNP som går till offentliga utgifter” är signifikanta. När välfärdsregim istället adderas förklaras 85 % av variansen (av den totala variansen kopplad till den tomma modellen), vilket innebär att välfärdsregim tvärtemot mitt ursprungliga antagande har ett ökat förklaringsvärde år 2016. Samtidigt kan en lägre del av den totala variansen år 2016 kopplas till landnivå över huvud taget. Sammantaget ger detta en bild av att sambandet mellan välfärdsregim och institutionell solidaritetsgrad ser relativt liknande ut år 2008 och 2016.

Tabell 8 Regression över relationell solidaritet 2016

Oberoende variabel: Relationell solidaritet	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
N=30,794							
Log pseudolikelihood	-904945.01	-896215.62	-893555.59	-880844.9	-744669.23	-740628.94	-880806.23
Intercept	2.97	3.14	3.32	3.66	5.33	3.30	3.89
Individ variabler:							
Kön(Ref.kategori: Man)	-	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Ålder(Skala: 15-99 år)	-	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Utbildningsnivå (Ref.kategori: Univeristetsstuder)							
Grundskola	-	-.348(.09)*	-.334(.07)	-.309(.06)*	-.348(.06)*	-.348(.06)*	-.309(.06)*
Gymnesialutbildning	-	-.254(.08)*	-.232(.06)*	-.213(.05)*	-.265(.04)*	-.267(.04)*	-.213(.05)*
Subjektiv inkomst(Kan leva på inkomst=1, Inte=0)	-	-	-.145(.06)***	-.136(.06)***	-----	-----	-.136(.06)***
Klass(Ref.kategori: Högre typ av serviceklass)							
Utbildad arbetare	-	-	-.091(.04)***	-.099(.04)**	-.107(.05)***	-.108(.05)***	-.099(.04)**
Utbildad arbetare	-	-	-----	-----	-.086(.04)***	-.086(.04)***	-----
Småföretagsägare	-	-	-.170(.04)*	-.145(.04)*	-.165(.03)*	-.165(.03)*	-.149(.03)*
Lägre typ av serviceklass	-	-	-----	-----	-----	-----	-----
Bidrag eller inte(Bidrag 1, ej-bidrag=0)	-	-	-----	-----	.049(.02)***	.049(.02)***	-----
Vänster-högerskala(vänster=0, höger=10)	-	-	-	-.076(.02)*	-.080(.02)*	-.081(.02)*	-.076(.02)*
Förklarad nivå 1(Individnivå) varians (r ²)	-	0.02	0.03	0.06	0.06	0.07	0.06
							-.076(.02)*
Land-nivå variabler:							
Gini-Koefficient	-	-	-	-	-5.92(1.3)*	-	-
Del av BNP som går till offentliga utgifter	-	-	-	-	-	-----	-
Välfärdsregim(ref. nordisk)							
Anglosaxisk	-	-	-	-	-	-	-.392(.06)*
Bismarkisk	-	-	-	-	-	-	-.324(.08)*
Medelhavsregim	-	-	-	-	-	-	-----
Östeuropeisk	-	-	-	-	-	-	-----
Förklarad nivå 2(land) varians(r ²)	-	0.09	0.20	0.20	0.65	0.44	0.32
Intra class correlation	0.09						

I modellerna för relationell solidaritetsgrad år 2016, var VIF-värdet inom rekommenderat intervall (VIF 1.88). Den tomma modellen uppmätte ett ICC-värde på 9 %. Ingen av modellerna ger signifikanta effekter för ålder eller kön. På individnivå har utbildning störst effekt. Precis som i analysen för relationell solidaritetsgrad år 2008, var effekten sådan att en högre utbildningsnivå har ett samband med en högre solidaritetsgrad. Därefter har klass störst effekt, också denna en negativ sådan (alla klasser i relation till referenskategori ”Högre typ av serviceklass” har en lägre relationell solidaritetsgrad) och subjektiv inkomst, även den med en negativ effekt.

Den modell på individnivå med högst förklaringsvärde är Modell 3, där vänster-högerskalan är inkluderad. När landvariablerna adderas kan vi se att GINI-koefficienten förklarar störst del av den totala variansen kopplad till landnivå. Dess relation är negativ, vilket betyder att respondenter från mer ekonomiskt jämlika länder tenderar att skatta en högre grad av relationell solidaritet. När variabeln ”Den del av BNP som går till offentliga utgifter ” adderas ingen signifikans. När välfärdsregimerna adderas i Modell 6 förklaras enbart 36 % av den totala variansen. Medelhavstyp saknar signifikans. Likt mina tidigare resultat har den anglosaxiska störst negativ effekt, tätt följd av den bismarckiska. Det kan således konstateras att välfärdsregim inte är det bästa sättet att förklara variationen i relationell solidaritetsgrad på kontextuell nivå år 2016. Resultatet pekar snarare på att GINI-koefficienten är ett mer lämpligt mått för detta syfte.

4.4 Sammanfattning av resultat

Min första hypotes för undersökningen är *att solidaritetsgraden minskar från år 2008 till 2016*. Som tidigare nämnts kommer denna hypotes inte att prövas genom att testa statistiska samband, då mitt material inte tillåter detta. Snarare vill jag betrakta om mina modeller uppvisar en tydlig tendens som kan indikera en minskning och därmed lägga grund för vidare forskning. Efter genomförda ANOVA-tester kan det konstateras att varken institutionell eller relationell solidaritetsgrad har förändrats nämnvärt. Medelvärdena för respektive land i min undersökning ligger så pass nära varandra för år 2008 och 2016, att en tydlig tendens inte går att urskilja. Min första hypotes vederläggs således.

Min andra hypotes är *att jag endast kommer att finna svaga samband mellan solidaritet och välfärdsregim, och att andra variabler kommer att ha ett högre förklaringsvärde*. Resultat för att pröva min andra hypotes kan utläsas genom flernivåregressionerna. År 2008 kunde 78 % av den totala variansen för den institutionella solidaritetsgraden i modellen förklaras genom välfärdsregimerna, och motsvarande 44 % för den relationella solidaritetsgraden. Detta innebär att välfärdsregim har ett större förklaringsvärde när man granskar institutionell solidaritetsgrad jämfört med relationell. Effekterna av välfärdsregimerna, både för den relationella och institutionella solidaritetsgraden, är emellertid stora om man jämför med andra variabler. Här kan man till och med se en aning högre effekt för den relationella

solidaritetsgraden, vilket indikerar att skillnaderna mellan de olika välfärdsregimerna är större med detta mått på solidaritet.

År 2008 kunde 85 % av den totala variansen för den institutionella solidaritetsgraden i modellen förklaras genom välfärdsregimerna, och motsvarande 32 % för den relationella solidaritetsgraden. Således har välfärdsregim en minskad förklarad varians när det kommer till relationell solidaritetsgrad, från 44 % år 2008 till 32 % år 2016. Om vi fortsätter att betrakta den relationella solidaritetsgraden, kan vi på landnivå konstatera att GINI-koefficienten har ett högre förklaringsvärde än välfärdsregim. GINI-koefficienten hade en positiv effekt år 2008, för att senare ha en negativ effekt år 2016. År 2016 ser vi alltså att respondenter från mer ekonomiskt jämlika länder tenderar att skatta en högre grad av relationell solidaritet, vilket motsäger fynd från tidigare forskning (Paskov, 2016). Tidigare forskning har dock använt sig av ett annat mått på solidaritet, och resultaten är därmed inte helt jämförbara. Att GINI-koefficientens effekt tvärt byter riktning är dock intressant, men går inte att dra stora slutsatser kring. Möjligen kan detta bero på bortfall i underlaget, såsom att det inte finns värden inlagda för Ryssland 2016. Vidare studier behövs därmed innan man kan uttala sig om detta preliminära resultat.

Individvariablerna som är adderade i analyserna förklarar en mycket liten del av den totala variansen. De olika regressionerna i Modell 1 till 3 med enbart individvariabler adderade, visar att vi får en ökade förklarad varians kopplad till landnivå. Detta innebär att dessa variablers effekter är kopplade till respondentens land, vilket indikerar att effekterna av dessa i relation till mina solidaritetsmått är beroende av sin kontext. Landnivån har alltså det huvudsakliga förklaringsvärdet i mina modeller och där (med undantag av relationell solidaritetsgrad år 2016) är välfärdsregimerna den tveklöst största faktorn i att förstå variationerna i solidaritetsgrad. Även vad gäller den relationella solidaritetsgraden år 2016, är välfärdsregim fortfarande en variabel som förklarar 32 %, vilket är betydande även där. Regressionsanalysernas huvudsakliga resultat kan således sammanfattas som att relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim har ett starkt samband. Min andra hypotes kan även därmed vederläggas.

5. Analys

I denna del av uppsatsen kommer mina frågeställningar diskuteras utifrån tidigare forskning, teori och resultat. Frågeställningarna för uppsatsen är:

- Hur ser relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim ut år 2008 och 2016?
- Hur ser relationen mellan *institutionell solidaritetsgrad* och välfärdsregim ut år 2008 och 2016? Har förhållandet förändrats i jämförelse med resultat från tidigare studier?
- Är *relationell solidaritet* ett relevant mått för att undersöka relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim?

De två första frågeställningarna diskuteras under avsnitt 5.1 och den tredje i avsnitt 5.2. Därpå följer en sammanfattning och förslag på vidare forskning utifrån uppsatsens intresseområden.

5.1 Relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim år 2008 och 2016

Min första frågeställning rör hur relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim ser ut år 2008 och 2016. I alla avseenden kan sambandet konstateras som starkt i min undersökning, oberoende av vilken tidpunkt och vilket solidaritetsmått som vi väljer att titta på. Vi kan dock se att den institutionella solidariteten har det starkaste sambandet med välfärdsregim.

Effekterna av detta samband ser ut på ett liknande sätt som i tidigare forskning, oavsett om vi betraktar relationell eller institutionell solidaritetsgrad. De nordiska välfärdsregimerna och medelhavstyperna har generellt högre grader av solidaritet än de övriga typerna av välfärdsregimer (Muuri, 2012; Svalfors, 2011; Toikko & Rantanen 2017; Rodger, 2003; Arts & Gelisson, 2001). Detta visar att välfärdsregimer, enligt Ferraras kategorisering, är en adekvat klassificering att använda för att undersöka solidaritetsgrad år 2008 och 2016.

Tillägget av den östeuropeiska kategorin, som inte finns med i varken Esping-Andersens eller Ferraras ursprungliga kategoriseringar, var dock en aning olyckligt i mitt fall. De uppvisade en hög nivå av variation vid medelvärdestesterna, vilket visar på att det finns stora interna skillnader inom klustringen. Därtill kom även ett bortfall av flera viktiga länder, såsom Ryssland, när det kom till olika landvariabler. Kategorin fick heller inte signifikans i flernivåregressionsanalyserna. Detta sammantaget ger fog för att ifrågasätta huruvida denna kategori bör finnas med i typologiseringen.

Bortsett från de östeuropeiska staterna, såg vi alltså starka samband i relationen mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad. En teoretisk utgångspunkt för uppsatsen var att denna relation skulle ha försvagats vid tidpunkterna för de surveystudier jag undersöker, inte minst i studien från 2016 (Vis, 2007; Rueda, 2015; Harvey, 2005). Så tycks emellertid inte vara fallet. Så, hur kan detta komma sig? En möjlig förklaring är att den nyliberala förändring av politiken som bland annat David Harvey och David Rueda identifierar, inte har fått ett fullt genomslag ännu. Det finns dock forskning som visar att till exempel de nordiska ländernas välfärdsstater har ”workfare”-anpassats och att arbetsmarknadspolitiken fått en tydlig ALMP-anpassning (Johansson & Hvinden, 2007; Kananen 2012). Att den nyliberala förändringen inte skulle ha påverkat länderna, kan därför inte vara förklaringen till opåverkade sambandet mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad.

En annan möjlig förklaring till varför en förändring inte kan skönjas, är att de solidaritetsmått jag använder mig av inte är lämpliga för att fånga eventuella attitydskillnader som uppkommit till följd av det nyliberala skiftet. Så kan möjligen vara fallet med det relationella solidaritetsmättet (se avsnitt 5.2). Vad gäller institutionell solidaritet, är detta ett väletablerat sätt att mäta fenomenet på i forskning. Tydliga skillnader har vid upprepade studier kunnat bekräfta hur solidaritetsgraden i detta fall följer en tydlig spårbundenhet kopplat till välfärdsregim. Om nu exempelvis den nordiska välfärdsregimstypen har förändrats på ett så pass radikalt sätt som forskning vill göra gällande (Vis, 2007; Johansson & Hvinden, 2007; Kananen, 2012), borde detta rimligtvis ha förändrat solidaritetsmönstret.

Ytterligare en förklaring till mitt resultat, skulle kunna vara att den nyliberala förändringen som vissa sociala policy-forskare menar är genomgående, snarare är kontextbunden. Harvey (2005) menar att nyliberalismen alltid implementeras utifrån sin kontext och Vis (2007) menar till fler studier som visar på hur olika välfärdstyper påverkats av ”workfare”-anpassning på skiftande vis. Min studie hade med denna utgångspunkt behövt utökas i sin förståelse av hur olika välfärdsregimer (och länderna däri) mer specifikt påverkats av det nyliberala skiftet. I vilken omfattning har de förändrat sin välfärdspolitik? Förändras de aspekter av politiken som är relevanta när man just vill granska solidaritet? En sådan vidareutveckling av min undersökning hade varit nyttig för att på ett djupare sätt kunnat förstå och tolka mina resultat.

En sista möjlig förklaring till mitt starka samband mellan välfärdsregim och solidaritetsgrad, är att mitt tidsspann är för kort. Välfärdsregimerna har haft relativt etablerade mönster i sin politik under en lång tid, medan det nyliberala skiftet skett i närtid. Hur lång tid efter en förändring av samhället tar det innan förändringar i attityder och uppfattningar kan skönjas? När Durkheim skisserade en övergång från traditionella till moderna samhällen, och hur detta påverkade solidariteten, hade han ett långt tidsperspektiv. Jag har tittat på år 2008 och 2016, vilket jag jämför med andra studier från tidigt 2000-tal. Kanske måste studier av mitt slag genomföras vid återupprepade tillfällen under en längre tidsperiod, innan eventuella förändringar kan låta sig spåras.

Min andra frågeställning löd: hur ser relationen mellan *institutionell solidaritetsgrad* och välfärdsregim ut år 2008 och 2016? Har förhållandet förändrats i jämförelse med resultat från tidigare studier? Relationen visade sig, som sagt, som ett starkt samband vid de båda tidpunkterna. Som ovan nämnts i förhållande till båda solidaritetsmåten, bekräftade min undersökning de mönster som tidigare observerats gällande sambandet mellan välfärdsregim och institutionell solidaritetsgrad. Här kan tilläggas att min studie även bekräftade tidigare observerade samband på individnivå. Klass, kön, inkomst och politisk åskådning hade en liknande inverkan som tidigare studier visat, även om de effekter jag kunde observera var förhållandevis små (Svalfors, 2011; Koster och Kaminska, 2012; Gelisson, 2000; Deeming 2018).

5.2 Är relationell solidaritet en relevant operationalisering?

Min tredje frågeställning rör huruvida relationell solidaritetsgrad är en lämplig operationalisering av fenomenet solidaritet för uppsatsens syfte. Måttet är konstruerat utifrån hur respondenterna ställer sig till de som tar del av välfärdsstatens sociala skyddsnät. Detta är ett mått som ligger mer i linje med de Beer och Ksters (2009) teorier om solidaritet. Till skillnad från institutionell solidaritet, som är ett empiri-nära mått och kan kritiseras för att det mestadels mäter inställningen till den egna statens fördelningspolitik, är den relationella solidariteten således en mer teoretiskt förankrad operationalisering. Därtill ligger det närmare att mäta en rad förändringar av solidariteten som social policy-forskare menar kommer av det nyliberala skiftet, såsom stigmatiseringen av bidragstagare och fattiga (Ottomann, 2007; Rueda, 2015).

Om vi betraktar hur den relationella solidaritetsgraden varierade, så fann vi liknande resultat år 2008 och 2016. På individnivå skilde sig vissa av effekterna från hur de påverkade institutionell solidaritet, vilket bekräftar att detta mått mäter en annan dimension av solidaritet. Vi kunde exempelvis se att utbildning hade negativa effekter, vilket innebär högre utbildningsnivåer har ett samband med en högre relationell solidaritetsgrad. Likaså identifierades ett samband mellan respondenter från de högre skikten i klassschemat och högre solidaritetsgrad. Även närheten till bidragssystem verkar vara en viktig aspekt för att förstå den relationella solidaritetsgradens variation i jämförelse med den institutionella. Respondenter som tog del av bidragssystemet hade en högre grad av relationell solidaritet. Detta är måhända en relativt självbegränsande observation, då det relationella solidaritetsindexet innehåller variabler som just berör människor som erhåller bidrag. Variablerna på individnivå tillförde en relativt hög förklaringsnivå av den totala variansen på landnivå, vilket indikerar en kontextbundenhet hos solidaritetsmättet.

Relationen mellan relationell solidaritet och välfärdsregim är komplex. Å ena sidan finner vi, som sagt, ett starkt samband mellan välfärdsregim och relationell solidaritetsgrad. År 2016 var den förklarade variansen något lägre, men effekten var emellertid påtaglig. Å andra sidan är sambanden inte lika entydiga som hos den institutionella solidaritetsgraden. Vi finner bland annat att ekonomisk jämlikhet förklarar mer år 2016 än vad välfärdsregim gör. Även om GINI-koefficienten var ett tveksamt mått att använda i detta fall (se avsnitt 4.4), är det ändå en intressant observation för att kunna utvärdera solidaritetsmättet i sig. Harvey (2005) beskriver ökade klassklyftor och ojämlikhet som en av nyliberalismens mest påtagliga följder. Rueda (2015) hävdar att ojämlika länder i större utsträckning tenderar att ha en mer välutvecklad ALMP-anpassad arbetsmarknadspolitik, vilket enligt bland annat Ottomann (2007) menar påverkar solidaritetsformerna i samhället. Det finns således ett samband – i teori och tidigare studier – mellan nyliberalism, ojämlikhet och solidaritet. Det relationella solidaritetsmättet verkar potentiellt kunna vara känsligt för att identifiera attitydskillnader kopplade till den nyliberala ”workfare”-anpassningen av välfärdsstaten, även om detta är något som behöver studeras närmare för att kunna fastslås. Faktum kvarstår dock att relationell solidaritetsgrad ändå har ett samband med välfärdsregim. Även här hade därför Vis (2007) uppmaning behövt hörsammars: en närmare granskning av hur välfärdsregimer på olika sätt påverkats av den nyliberala förändringen hade behövts göras (måhända med ett särskilt fokus på hur nivån av ekonomisk jämlikhet påverkats), för att vidare kunna undersöka sambandet mellan välfärdsregim och relationell solidaritetsgrad.

En kritik av det relationella solidaritetsmättet, är att det skulle behöva breddas. Det utgår teoretiskt från de Beer och Kosters solidaritetsdefinition, vilken bland annat betonar solidaritetens omfattning. Forskare har funnit att solidariteten idag förändrats av det nyliberala skiftet med en ökad rasism till följd (Veitch, 2011). Denna aspekt hade väl låtit sig inkluderas i det relationella solidaritetsmättet och hade potentiellt kunnat fånga en ytterligare dimension. Detta är bara ett förslag på hur måttet hade kunnat omkonstrueras och breddas, men även ytterligare variabler är tänkbara som handlar om inställningen till stigmatiserade grupper.

Även om det relationella solidaritetsmättet i allt väsentligt följde det institutionella i relationen till välfärdsregim och kontrollvariabler, fanns det mindre olikheter som kunde uppmärksammas. Dessa skillnader indikerar att måttet mäter en annan dimension av solidaritet som inte fått utrymme i forskning om relationen mellan välfärdsregim och solidaritet, men väl i social policy-forskning. Måttet har därför en potential att fånga en intressant aspekt av det komplexa fenomenet solidaritet, men behöver utvecklas vidare.

5.3 Sammanfattning och förslag på vidare forskning

I uppsatsen undersöktes tre frågeställningar som berörde relationen mellan solidaritetsgrad och välfärdsregim år 2008 och 2016 mot bakgrund av det nyliberala skiftet i välfärdspolitiken. Solidaritetsgrad operationaliserades på två sätt, som relationell och institutionell solidaritet. Med båda mått fann jag ett samband med välfärdsregimer. Vad gällande den institutionella solidaritetsgraden, bekräftade min undersökning i mångt och mycket tidigare studier. Det nyliberala skiftet tycktes inte ha påverkat den institutionella solidaritetsgraden, åtminstone utifrån mina data och analysmetoder. För att närmare undersöka denna icke-förändring, föreslogs två uppslag för framtida forskning. För det första hade en vidareutveckling av välfärdsklassificeringen behövts som bättre fångar hur det nyliberala skiftet tagit sig uttryck i de regimspecifika kontexterna. För det andra föreslogs longitudinella studier, alternativt replikationsstudier av denna undersökning, då tidsspannet i min studie är relativt kort.

Vidare utvärderades relationell solidaritetsgrad som ett möjligt mått för att studera relationen mellan välfärdsregim och solidaritet. Det konstaterades att relationell solidaritetsgrad hade ett samband med välfärdsregim, men att även andra variabler hade ett stort förklaringsvärde,

såsom ekonomisk jämlikhet. Vidare studier föreslogs för att närmare granska dessa resultat, då de inte kunde fastslås med säkerhet. Jag argumenterade dock för att det relationella solidaritetsmåttet var användbart, då effekterna av kontrollvariabler indikerade att det fångade andra dimensioner av solidaritet än det institutionella måttet gjorde. En framtida breddning av måttet föreslogs, där ytterligare variabler inkluderades som mäter inställningen till olika stigmatiserade grupper i samhället.

Referenser

- Adascalitei D (2012) Welfare State Development in Central and Eastern Europe: A State of the Art Literature Review. *Studies of Transition States and Societies* 4(2).
- Al-Osail, Aisha M. et al. "Is Cronbach's Alpha Sufficient for Assessing the Reliability of the OSCE for an Internal Medicine Course?" *BMC Research Notes* 8 (2015): 582. PMC
- Arts W and Gelissen J (2001) Welfare States, Solidarity and Justice Principles: Does the Type Really Matter? *Acta Sociologica (Taylor & Francis Ltd)* 44(4): 283–299.
- Arts WA and Gelissen J (2002) Three worlds of welfare capitalism or more? A state-of-the-art report. *Journal of European Social Policy* 12(2): 137.
- Bengtsson. M (2012) *Utanförskap och underklass*. Tidskriftsföreningen Fronesis *Klass*. Stockholm: Fronesis(40-41), pp 177-188.
- Boglund A, Eliaeson S and Månson P (1993) *Kapital, rationalitet och social sammanhållning : en introduktion till klassisk samhällsteori*. Stockholm : Prisma, 1993 ; (Borås : Centraltr.).
- David Rueda (2015) The State of the Welfare State: Unemployment, Labor Market Policy, and Inequality in the Age of Workfare. *Comparative Politics* (3): 296.
- de Beer P and Koster F (2009) Falling apart? In: *Sticking Together or Falling Apart? Solidarity in an Era of Individualization and Globalization*. Amsterdam University Press, pp. 53–70.
- Deeming, C. (2018) The Politics of (Fractured) Solidarity: A Cross-National Analysis of the Class Bases of the Welfare State. *Social Policy & Administration*, 52: 1106–1125.
- Djurfeldt G and Barmark M (2009) *Statistisk verktyglåda 2 : multivariat analys*. Stockholm : Studentlitteratur, 2009 (Polen).
- Djurfeldt G, Larsson R and Stjärnhagen O (2010) *Statistisk verktyglåda 1 : samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund : Studentlitteratur, 2010 (Polen).

- Durkheim. E (2018) *Arbetsdelningen i samhället*. Tidskriftsföreningen Fronesis . *Solidaritet*
Stockholm: Fronesis (58-59), pp33-42.
- Esping-Andersen G (1990) *The three worlds of welfare capitalism*. Princeton, N.J. : Princeton
University Press, 1990.
- European Social Survey. (2014) *Weighting European Social Survey Data*.
https://www.europeansocialsurvey.org/docs/methodology/ESS_weighting_data_1.pdf
[hämtad 2018-08-14]
- European Social Survey. (2018) *Sampling*.
http://www.europeansocialsurvey.org/methodology/ess_methodology/sampling.html
[Hämtad: 02-08-2018]
- Eurostat. (2018) *Statistics*. Eurostat
<http://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/ghij>
[Hämtad: 02-08-2018]
- Ferrera M (1996) The ‘Southern Model’ of Welfare in Social Europe. *Journal of European Social
Policy* 6(1): 17–37.
- Gelissen J (2000) Popular support for institutionalised solidarity: a comparison between European
welfare states. *International Journal of Social Welfare* 9(4).
- Harvey, David (2005). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press
- Jæger, Mads Meier (2006) Welfare Regimes and Attitudes Towards Redistribution: The Regime
Hypothesis Revisited, *European Sociological Review*, Volume 22, Issue 2, Pages 157–170
- Jakubow A (2016) Subjective Well-Being and the Welfare State: Giving a Fish or Teaching to
Fish? *Social Indicators Research* 128(3): 1147–1169.

- Johannes Dragsbaek Schmidt & Jacques Hersh (2006) *Neoliberal globalization: Workfare without welfare*, *Globalizations*, 3:1, pp 69-89,
- Johansson H and Hvinden B (2007) Re-activating the Nordic welfare states: do we find a distinct universalistic model? *International Journal of Sociology & Social Policy* 27(7/8): 334–346.
- Kananen J (2012) Nordic paths from welfare to workfare: Danish, Swedish and Finnish labour market reforms in comparison. *Local Economy* 27(5–6): 558–576.
- Korpi, W. and Palme, J. (2003) “New Politics and Class Politics in the Context of Austerity and Globalization: Welfare State Regress in 18 Countries, 1975–95,” *American Political Science Review*. Cambridge University Press, 97(3), pp. 425–446.
- Koster F and Kaminska M-E (2012) Welfare state values in the European Union, 2002–2008. A multilevel investigation of formal institutions and individual attitudes. *Journal of European Public Policy* 19(6): 900–920.
- Likki T. and Staerklé C. (2014), A Typology of Ideological Attitudes Towards Social Solidarity and Social Control, *J. Community Appl. Soc. Psychol.*, 24, pages 406–421
- Mau S (2004) Welfare Regimes and the Norms of Social Exchange. *Current Sociology* 52(1): 53–74. DOI:
- Mehmet Mehmetogul & Jakobsen, Tor Georg (2016). *Applied statistics using stata - a guide for the social sciences*. Sage Publications Ltd
- Muuri A, Manderbacka K and Elovainio M (2012) Attitudes among the Finnish population towards the Nordic welfare state in 2009. *Nordic Social Work Research* 2(1): 59.
- Oecd . (2018) *Data* <https://data.oecd.org>. Oecd
[Hämtad: 02-08-2018]
- Oesch D (2006) Coming to Grips with a Changing Class Structure. *International Sociology* 21(2): 263–288.

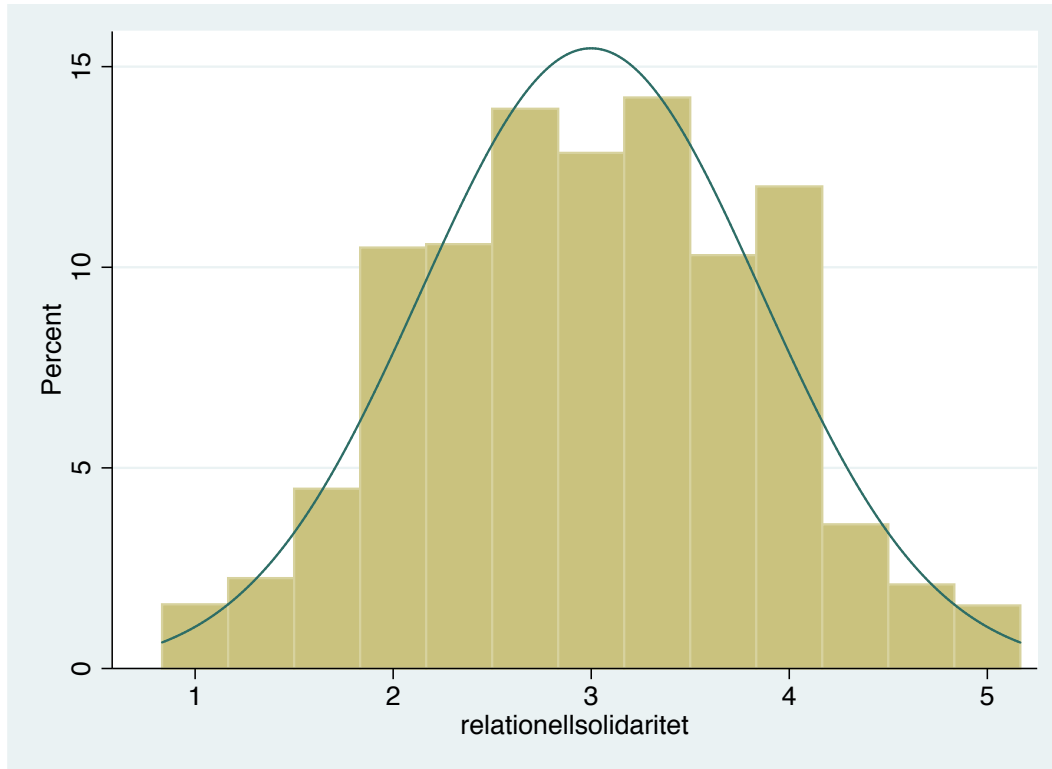
- Ottomann J (2010) Social Exclusion in the Welfare State: The Implications of Welfare Reforms for Social Solidarity and Social Citizenship. *Distinktion: Journal of Social Theory* 11(1): 23–37.
- Paskov, M (2016) Is solidarity less important and less functional in egalitarian context? *Acta Sociologica (Sage Publications, Ltd.)*59,1, pp 3-18
- Piedmont RL (2014) Inter-item Correlations. In: Michalos AC (ed.) *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*. Dordrecht: Springer Netherlands, pp. 3303–3304.
- Rodger JJ (2003) Social Solidarity, Welfare and Post-Emotionalism. *Journal of Social Policy* 32(3): 403–421.
- Schmidt JD and Hersh J (2006) Neoliberal globalization: Workfare without welfare. *Globalizations* 3(1): 69–89.
- Schneider SL (2010) Nominal comparability is not enough: (In-)equivalence of construct validity of cross-national measures of educational attainment in the European Social Survey. *Research in Social Stratification & Mobility* 28(3): 343.
- Schuyt, K. (n.d). (1998) *The Sharing of Risks and the Risks of Sharing: Solidarity and Social Justice in the Welfare State*. *Ethical Theory & Moral Practice*, 1(3), 297-311.
- Schwartz, S, Cieciuch, J, Vecchione, M, Davidov, E, Fisher, R, Berierlein, C, Ramos, A, Verksalo, M, Lönnqvist, J, Demirutku, K, Dirilen-Gumus, O, & Konty, M 2012. Refining the theory of basic individual values, *Journal Of Personality And Social Psychology*, 103, 4, pp. 663-688
- Snijders, Tom A. B. & Bosker, R. J. (1999). *Multilevel analysis: an introduction to basic and advanced multilevel modeling*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE
- Stanisława Golinowska (2009) A Case Study of the European Welfare System Model in the Post-communist Countries—Poland. *Polish Sociological Review* (166): 273.

- Svalfors S (2011) A bedrock of support? Trends in welfare state attitudes in Sweden, 1981–2010. *Social Policy & Administration* (7): 806.
- Toikko T and Rantanen T, McLaughlin TC (2015) Do Finnish young people support the Nordic welfare state? *International Journal of Sociology & Social Policy* 35(1/2): 47.
- Toikko T and Rantanen T (2017) How does the welfare state model influence social political attitudes? An analysis of citizens' concrete and abstract attitudes toward poverty. *Journal of International and Comparative Social Policy* 33(3): 201–224.
- Turner S Bryan Postmodernisation of Political Identities: Solidarity and Loyalty In Contemporary Society (1998). Isenberg, B (red.) *Sociology and Social Transformation. Essays by Michael Mann, Chantal Mouffe, Göran Therborn, Bryan S. Turner.* Department of Sociology (Research Report 1998:1), Lund University.
- Veitch K (2011) Social Solidarity and the Power of Contract. *Journal of Law and Society* 38(2): 189–214.
- Vis B (2007) States of welfare or states of workfare? Welfare state restructuring in 16 capitalist democracies, 1985-2002. *Policy & Politics* 35(1): 105–122.

7. Appendix

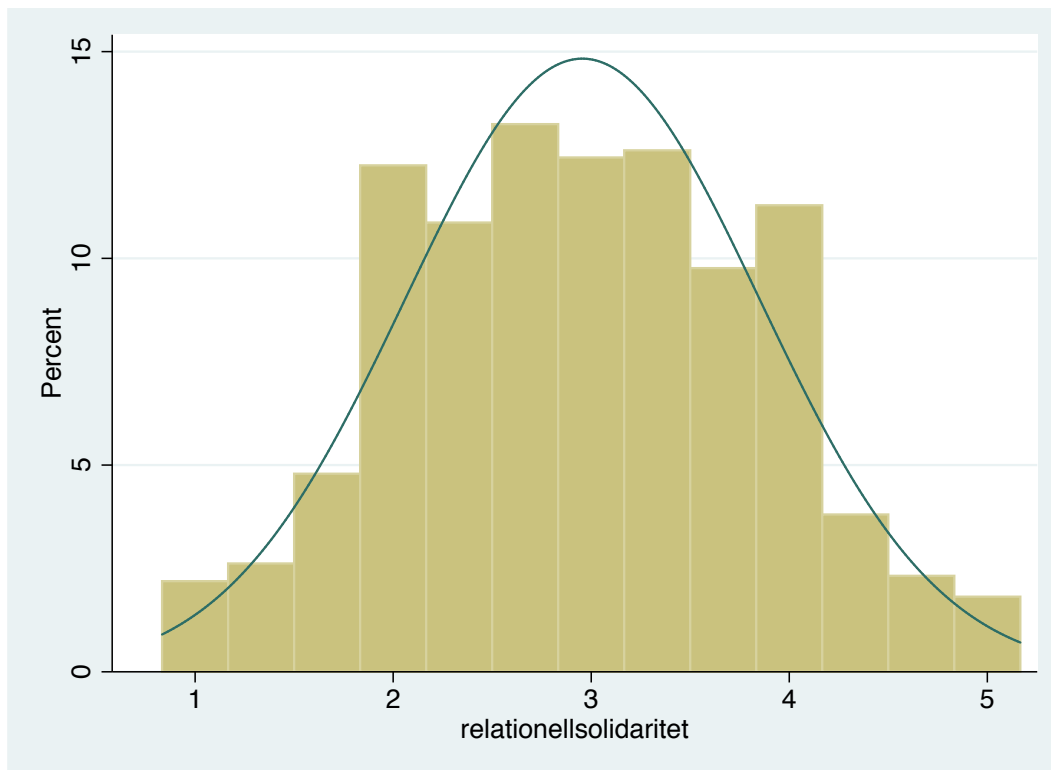
7.1 Histogram och alfavärden för relationell solidaritet

7.1.1 Histogram över relationell solidaritet, 2008

Standardavvikelse: .8966898 Medelvärde: 3.045956

7.1.2 Histogram över relationell solidaritet, 2016

Standardavvikelse: 0,8966898 Medelvärde: 2,95523

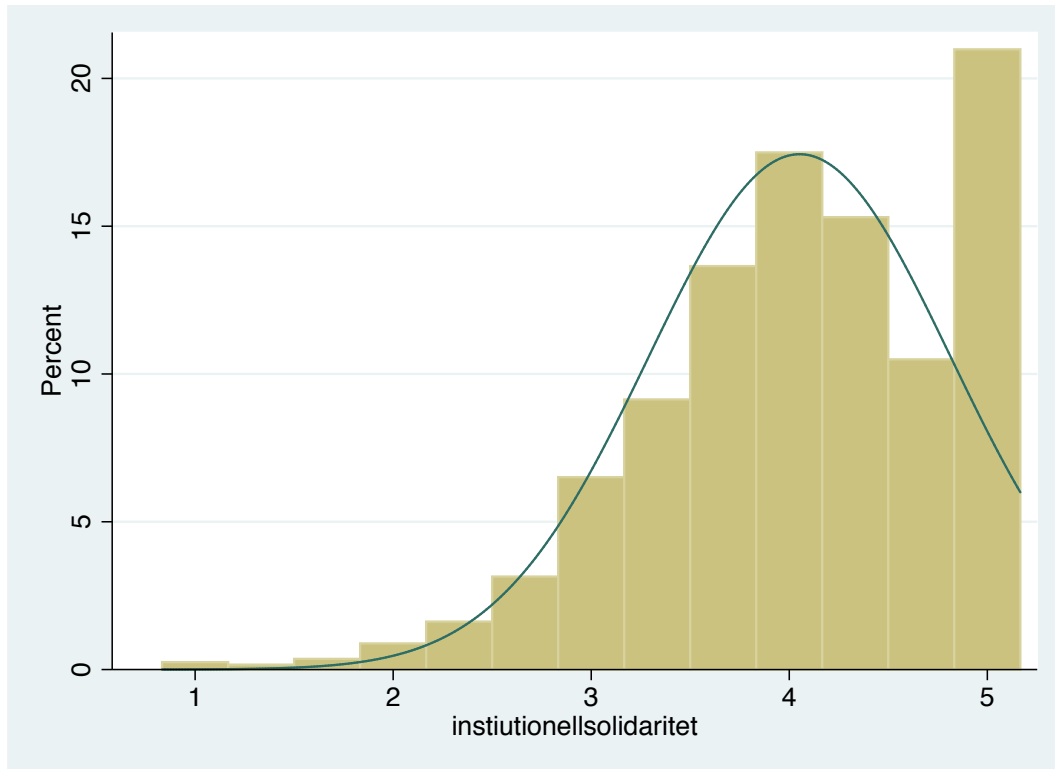
7.1.3 Cronbachs alpha för relationell solidaritet, 2008

Item	Obs	Sign	item-test correlation	item-rest correlation	interitem correlation	Alpha
Sociala förmåner gör folk lata	43974	+	0.8405	0.6030	0.3048	0.4672
Sociala förmåner gör att folk bryr sig mindre om varandra	43547	+	0.8105	0.5477	0.3757	0.5462
Folk som är arbetslösa vill inte ha jobb	44291	+	0.7184	0.3775	0.6075	0.7558
Test scale					0.4294	0.6930

7.1.4 Cronbachs alpha för relationell solidaritet, 2016

Item	Obs	Sign	Item-test correlation	Item-rest correlation	Interitem correlation	Alpha
Sociala förmåner gör folk lata	40113	+	0.8605	0.6582	0.3895	0.5606
Sociala förmåner gör att folk bryr sig mindre om varandra	39663	+	0.8246	0.5892	0.4793	0.6480
Folk som är arbetslösa vill inte ha jobb	40046	+	0.7688	0.4816	0.6241	0.7685
Test scale					0.4980	0.7485

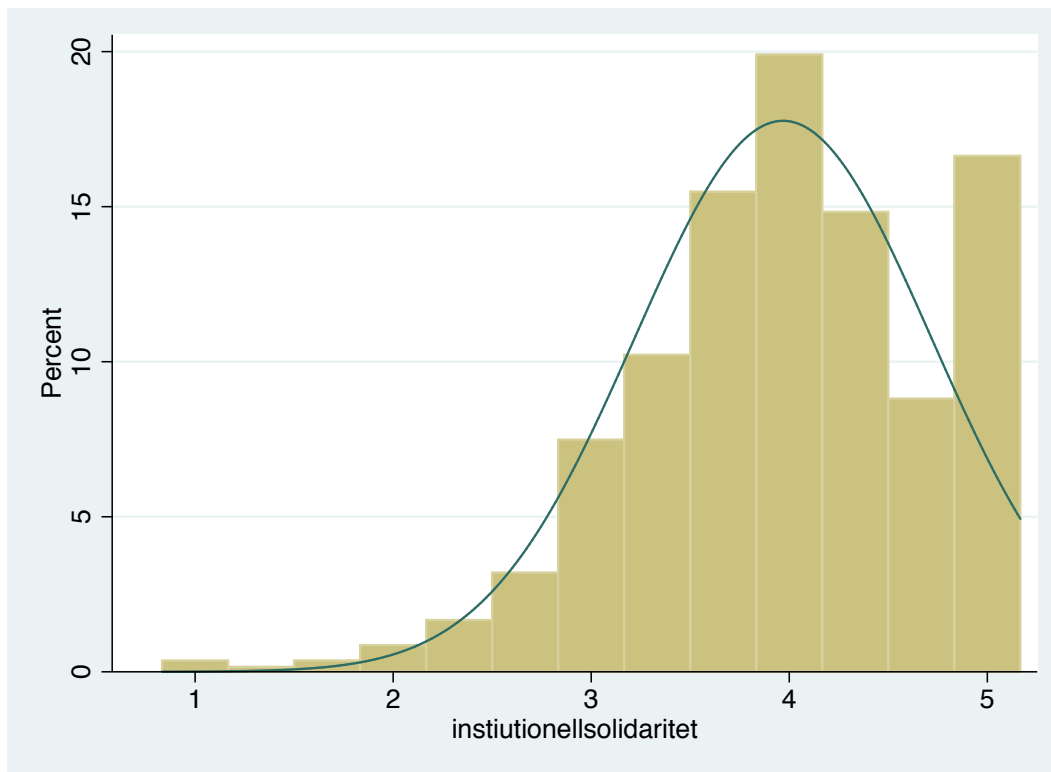
7.1.5 Histogram och Cronbachs alpha för institutionell solidaritet, 2008

Standardavvikelse: 0.7626861 Medelvärde: 4.052391

Item	Obs	Sign	item-test correlation	item-rest correlation	average interitem correlation	alpha
v1	44479	+	0.7953	0.5228	0.4437	0.6147
v2	44811	+	0.7922	0.5141	0.4541	0.6245
v3	44222	+	0.7976	0.5276	0.4386	0.6098
Test scale					0.4454	0.7067

7.1.6 Histogram och Cronbachs alpha för institutionell solidaritet, 2016

Standardavvikelse: 0.7483943 Medelvärde: 3.968597

Item	Obs	Sign	item-test correlation	item-rest correlation	average interitem correlation	alpha
v1	40466	+	0.7703	0.4682	0.4118	0.5834
v2	40709	+	0.8002	0.5207	0.3421	0.5098
v3	40444	+	0.7557	0.4419	0.4463	0.6171
Test scale					0.4002	0.6668

7.2 ANOVA-tester

7.2.1 ANOVA-test för databasen 2008

7.2.1.1 Institutionell solidaritet 2008

Number of obs = 43,850 R-squared = 0.1211
 Root MSE = .715215 Adj R-squared = 0.1206

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	3087.5795	22	140.34452	274.36	0.0000
centry_num	3087.5795	22	140.34452	274.36	0.0000
Residual	22418.95	43,827	.51153285		
Total	25506.53	43,849	.58169011		

7.2.1.2 Relationell solidaritet 2008

Number of obs = 42,731 R-squared = 0.0849
 Root MSE = .823193 Adj R-squared = 0.0844

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	2684.8105	22	122.03684	180.09	0.0000
centry_num	2684.8105	22	122.03684	180.09	0.0000
Residual	28940.949	42,708	.67764703		
Total	31625.76	42,730	.74013012		

7.2.1.3 Relationell solidaritet och välfärdsregim 2008

Number of obs = 42,731 R-squared = 0.0187
 Root MSE = .852251 Adj R-squared = 0.0186

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	592.50621	4	148.12655	203.94	0.0000
välfärdsr~m	592.50621	4	148.12655	203.94	0.0000
Residual	31033.254	42,726	.72633183		
Total	31625.76	42,730	.74013012		

7.2.1.4 Institutionell solidaritet och välfärdsregim 2008

Number of obs = 43,850 R-squared = 0.0774
 Root MSE = .732614 Adj R-squared = 0.0773

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	1973.9257	4	493.48143	919.43	0.0000
välfärdsr~m	1973.9257	4	493.48143	919.43	0.0000
Residual	23532.604	43,845	.53672263		
Total	25506.53	43,849	.58169011		

7.2.2 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och välfärdstyp 2008

7.2.2.1 Relationell solidaritet post hoc-testad 2008

	Contrast	Std. Err.	Unadjusted	
			t	P> t
välfärdsregim				
Anglosaxisk typ vs Nodisk typ	-.3917773	.016835	-23.27	0.000
Bismarkisk vs Nodisk typ	-.2116002	.0132885	-15.92	0.000
Medelhavsregim vs Nodisk typ	.0123375	.0146658	0.84	0.400
Östeuropeisk vs Nodisk typ	-.1311944	.0122775	-10.69	0.000
Bismarkisk vs Anglosaxisk typ	.1801771	.0159257	11.31	0.000
Medelhavsregim vs Anglosaxisk typ	.4041148	.0170918	23.64	0.000
Östeuropeisk vs Anglosaxisk typ	.2605829	.0150924	17.27	0.000
Medelhavsregim vs Bismarkisk	.2239377	.0136123	16.45	0.000
Östeuropeisk vs Bismarkisk	.0804057	.0109976	7.31	0.000
Östeuropeisk vs Medelhavsregim	-.143532	.0126273	-11.37	0.000

7.2.2.2 Institutionell solidaritet post hoc-testad 2008

	Contrast	Std. Err.	Unadjusted	
			t	P> t
välfärdsregim				
Anglosaxisk typ vs Nodisk typ	-.3248374	.0144669	-22.45	0.000
Bismarkisk vs Nodisk typ	-.4232557	.0114021	-37.12	0.000
Medelhavsregim vs Nodisk typ	.2027787	.0124426	16.30	0.000
Östeuropeisk vs Nodisk typ	-.0494722	.0104725	-4.72	0.000
Bismarkisk vs Anglosaxisk typ	-.0984183	.0136777	-7.20	0.000
Medelhavsregim vs Anglosaxisk typ	.5276161	.0145565	36.25	0.000
Östeuropeisk vs Anglosaxisk typ	.2753652	.012913	21.32	0.000
Medelhavsregim vs Bismarkisk	.6260344	.0115156	54.36	0.000
Östeuropeisk vs Bismarkisk	.3737835	.0093521	39.97	0.000
Östeuropeisk vs Medelhavsregim	-.252251	.0105959	-23.81	0.000

7.2.3 ANOVA-test för databasen 2016

7.2.3.1 Institutionell solidaritet 2016

Number of obs = 38,828 R-squared = 0.0581
 Root MSE = .870462 Adj R-squared = 0.0576

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	1814.7243	20	90.736217	119.75	0.0000
cntry_num	1814.7243	20	90.736217	119.75	0.0000
Residual	29404.229	38,807	.75770424		
Total	31218.953	38,827	.80405267		

7.2.3.2 Relationell solidaritet 2016

Number of obs = **38,828** R-squared = **0.0581**
 Root MSE = **.870462** Adj R-squared = **0.0576**

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	1814.7243	20	90.736217	119.75	0.0000
cuntry_num	1814.7243	20	90.736217	119.75	0.0000
Residual	29404.229	38,807	.75770424		
Total	31218.953	38,827	.80405267		

7.2.3.3 Relationell solidaritet och välfärdsregim 2016

Number of obs = **38,828** R-squared = **0.0120**
 Root MSE = **.891342** Adj R-squared = **0.0119**

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	374.47184	4	93.617959	117.83	0.0000
välfärdsr~m	374.47184	4	93.617959	117.83	0.0000
Residual	30844.481	38,823	.79448989		
Total	31218.953	38,827	.80405267		

7.2.3.4 Institutionell solidaritet och välfärdsregim 2016

Number of obs = **40,124** R-squared = **0.0467**
 Root MSE = **.73073** Adj R-squared = **0.0466**

Source	Partial SS	df	MS	F	Prob>F
Model	1050.4653	4	262.61633	491.82	0.0000
välfärdsr~m	1050.4653	4	262.61633	491.82	0.0000
Residual	21422.189	40,119	.53396619		
Total	22472.655	40,123	.56009408		

7.2.4 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och välfärdstyp 2016

7.2.4.1 Relationell solidaritet post hoc-testad 2016

	Contrast	Std. Err.	Unadjusted	
			t	P> t
välfärdsregim				
Anglosaxisk typ vs Nodisk typ	-.3541978	.0184041	-19.25	0.000
Bismarkisk vs Nodisk typ	-.2310581	.0152404	-15.16	0.000
Medelhavsregim vs Nodisk typ	-.1154095	.0177116	-6.52	0.000
Östeuropeisk vs Nodisk typ	-.2436767	.0150314	-16.21	0.000
Bismarkisk vs Anglosaxisk typ	.1231397	.0156409	7.87	0.000
Medelhavsregim vs Anglosaxisk typ	.2387883	.0180573	13.22	0.000
Östeuropeisk vs Anglosaxisk typ	.1105211	.0154373	7.16	0.000
Medelhavsregim vs Bismarkisk	.1156486	.0148198	7.80	0.000
Östeuropeisk vs Bismarkisk	-.0126186	.0114834	-1.10	0.272
Östeuropeisk vs Medelhavsregim	-.1282672	.0146048	-8.78	0.000

7.2.4.2 Institutionell solidaritet post hoc-testad 2016

	Contrast	Std. Err.	Unadjusted	
			t	P> t
välfärdsregim				
Anglosaxisk typ vs Nodisk typ	-.3430893	.0149551	-22.94	0.000
Bismarkisk vs Nodisk typ	-.2943878	.0123844	-23.77	0.000
Medelhavsregim vs Nodisk typ	.135716	.0142052	9.55	0.000
Östeuropeisk vs Nodisk typ	-.0752644	.0121827	-6.18	0.000
Bismarkisk vs Anglosaxisk typ	.0487015	.0127032	3.83	0.000
Medelhavsregim vs Anglosaxisk typ	.4788053	.014484	33.06	0.000
Östeuropeisk vs Anglosaxisk typ	.2678249	.0125067	21.41	0.000
Medelhavsregim vs Bismarkisk	.4301038	.0118111	36.42	0.000
Östeuropeisk vs Bismarkisk	.2191233	.0092809	23.61	0.000
Östeuropeisk vs Medelhavsregim	-.2109804	.0115995	-18.19	0.000

7.2.5 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och land 2008

7.2.5.1 Relationell solidaritet post hoc-testad 2008 (endast icke-signifikanta samband)

		Unadjusted	
cnyr_num	Contrast	Std. Err.	t P>t
CZ vs BE	-.0132787	.0272692	-0.49 0.626
IE vs BE	.0405597	.0279049	1.45 0.146
RO vs BE	.0447702	.0277629	1.61 0.107
ES vs CH	.0290152	.0259464	1.12 0.263
FI vs CH	-.0557277	.0264445	-2.11 0.035
NO vs CH	-.0202949	.0287836	-0.71 0.481
FR vs CZ	-.0522348	.026188	-1.99 0.046
IE vs CZ	.0538384	.0272815	1.97 0.048
NL vs DE	-.0101691	.0255324	-0.40 0.690
PT vs DE	-.0347413	.0239659	-1.45 0.147
SE vs DK	.0284281	.0286022	0.99 0.320
RU vs EE	.0376381	.0271727	1.39 0.166

NO vs ES	-.0493101	.026943	-1.83 0.067
NL vs FI	-.0569491	.0266027	-2.14 0.032
NO vs FI	.0354328	.027423	1.29 0.196
HU vs FR	-.0529064	.0281682	-1.88 0.060
SI vs FR	-.0518711	.0298615	-1.74 0.082
PL vs GB	.0430419	.0272975	1.58 0.115
SI vs GB	.0996646	.0292624	3.41 0.001
SK vs GB	.0430184	.0263693	1.63 0.103
LV vs GR	.0415231	.0263971	1.57 0.116
PL vs HU	-.0555874	.0301929	-1.84 0.066
SI vs HU	.0010353	.0319804	0.03 0.974
SK vs HU	-.0556109	.0293564	-1.89 0.058
PT vs IE	.0405339	.0266161	1.52 0.128
RO vs IE	.0042105	.027775	0.15 0.880
PT vs NL	-.0245722	.02674	-0.92 0.358
SI vs PL	.0566227	.0317785	1.78 0.075
SK vs PL	-.0000235	.0291363	-0.00 0.999
RO vs PT	-.0363234	.0264673	-1.37 0.170
SK vs SI	-.0566462	.0309848	-1.83 0.068

7.2.5.2 Institutionell solidaritet post hoc-testad 2008 (endast icke-signifikanta samband)

		Unadjusted	
entry_num	Contrast	Std. Err.	t P>t
FR vs BE	-.0027115	.0233094	-0.12 0.907
GB vs BE	.0283498	.0227158	1.25 0.212
SK vs BE	.0027466	.0242133	0.11 0.910
IE vs CZ	.0239592	.0235187	1.02 0.308
IE vs DE	.0133714	.0220095	0.61 0.544
PL vs DE	.0473769	.0227688	2.08 0.037
RO vs DK	.0396365	.0241545	1.64 0.101
SI vs DK	.016724	.0270005	0.62 0.536
FI vs EE	-.0003909	.0236013	-0.02 0.987
HU vs EE	-.0517137	.0256855	-2.01 0.044
NO vs EE	-.0375912	.0255478	-1.47 0.141
PT vs EE	.0203552	.0232367	0.88 0.381
RU vs EE	.0102627	.0231235	0.44 0.657
HU vs FI	-.0513228	.0240031	-2.14 0.033
NO vs FI	-.0372003	.0238556	-1.56 0.119

PT vs FI	.0207461	.0213623	0.97 0.331
RU vs FI	.0106536	.0212391	0.50 0.616
GB vs FR	.0310613	.0217419	1.43 0.153
SK vs FR	.0054581	.0233022	0.23 0.815
SK vs GB	-.0256032	.0227084	-1.13 0.260
LV vs GR	.0224088	.0225474	0.99 0.320
NO vs HU	.0141225	.0259194	0.54 0.586
RU vs HU	.0619764	.0235335	2.63 0.008
SE vs HU	-.0121314	.0250331	-0.48 0.628
PL vs IE	.0340055	.0249869	1.36 0.174
RU vs NO	.0478539	.0233831	2.05 0.041
SE vs NO	-.0262539	.0248917	-1.05 0.292
RU vs PT	-.0100925	.0208333	-0.48 0.628
SI vs RO	-.0229125	.0257147	-0.89 0.373

7.2.6 Post hoc-testad relationell och institutionell solidaritet och land 2016

7.2.6.1 Relationell solidaritet post hoc-testad 2016 (endast icke-signifikanta samband)

		Unadjusted	
centry_num	Contrast	Std. Err.	t P>t
BE vs AT	.0121457	.0288387	0.42 0.674
DE vs AT	-.018998	.0259227	-0.73 0.464
HU vs AT	-.0262787	.0301591	-0.87 0.384
DE vs BE	-.0311437	.0266036	-1.17 0.242
HU vs BE	-.0384244	.0307463	-1.25 0.211
FI vs CH	.0527156	.0304712	1.73 0.084
NL vs CH	-.0080712	.0315604	-0.26 0.798
FR vs CZ	-.0228493	.0269669	-0.85 0.397
GB vs CZ	-.0076796	.0273354	-0.28 0.779
IE vs CZ	.0641753	.0253891	2.53 0.011
LT vs CZ	.0058804	.027099	0.22 0.828
SI vs CZ	-.0087317	.0309535	-0.28 0.778
HU vs DE	-.0072807	.0280295	-0.26 0.795
FI vs EE	-.0609815	.0279793	-2.18 0.029

IT vs EE	-.0382142	.0267315	-1.43 0.153
NO vs EE	-.0422375	.0296875	-1.42 0.155
SE vs ES	.0258777	.0309572	0.84 0.403
IT vs FI	.0227674	.0270136	0.84 0.399
NL vs FI	-.0607868	.0294205	-2.07 0.039
NO vs FI	.018744	.0299418	0.63 0.531
GB vs FR	.0151697	.027706	0.55 0.584
LT vs FR	.0287296	.0274728	1.05 0.296
SI vs FR	.0141176	.0312813	0.45 0.652
LT vs GB	.0135599	.0278346	0.49 0.626
SI vs GB	-.0010521	.0315995	-0.03 0.973
NO vs IT	-.0040234	.0287791	-0.14 0.889
SI vs LT	-.014612	.0313952	-0.47 0.642

7.2.6.2 Institutionell solidaritet post hoc-testad 2016 (endast icke-signifikanta samband)

entry_num	Contrast	Unadjusted Std. Err.	t P>t
CZ vs AT	-.0032828	.022282	-0.15 0.883
RU vs AT	-.056033	.0220208	-2.54 0.011
SE vs AT	.0056221	.0246388	0.23 0.820
FR vs BE	-.0456739	.0234273	-1.95 0.051
HU vs BE	-.0353181	.025018	-1.41 0.158
IE vs BE	-.028027	.0221005	-1.27 0.205
NL vs CH	.0484283	.025775	1.88 0.060
RU vs CZ	-.0527502	.0212952	-2.48 0.013
SE vs CZ	.0089049	.0239925	0.37 0.711
PL vs DE	.0142555	.0223424	0.64 0.523
SI vs EE	.0093493	.0258559	0.36 0.718
IT vs ES	-.0035603	.0218816	-0.16 0.871
LT vs ES	.0448118	.0228804	1.96 0.050
NO vs ES	-.0555992	.0247496	-2.25 0.025
PT vs ES	.0369281	.0262622	1.41 0.160
NO vs FI	.0632462	.0247263	2.56 0.011
SI vs FI	-.0198214	.0260906	-0.76 0.447
GB vs FR	-.1210784	.0228822	-5.29 0.000
HU vs FR	.0103558	.0241889	0.43 0.669
IE vs FR	.0176469	.0211574	0.83 0.404

IE vs HU	.0072911	.0229063	0.32 0.750
LT vs IT	.0483721	.0213087	2.27 0.023
PT vs LT	-.0078838	.0257869	-0.31 0.760
RU vs PL	.0188377	.0231389	0.81 0.416

7.3 Diagnostik

7.3.1 VIF-tester

7.3.1.1 VIF-test för relationell soldidaritet 2008

Variable	VIF	1/VIF
land	1.33	0.752370
ålder	1.09	0.920560
Grundskola	2.08	0.480455
Gymnesialu~g	1.83	0.545654
copeinc	1.16	0.865449
Outbidlada~s	2.31	0.432075
Utbildadar~s	2.58	0.388171
Småföretag~e	1.65	0.607560
Lägreotypav~e	1.74	0.574260
lrscale	1.03	0.973854
välfärdsre~m		
2	1.43	0.701554
3	1.98	0.503823
4	1.57	0.636294
5	1.99	0.503571
Mean VIF	1.70	

7.3.1.2 VIF-test för institutionell solidaritet 2008

Variable	VIF	1/VIF
land	1.33	0.752355
ålder	1.09	0.920858
Grundskola	2.09	0.478732
Gymnesialu~g	1.83	0.545191
copeinc	1.16	0.864767
Outbidlada~s	2.32	0.430188
Utbildadar~s	2.58	0.387292
Småföretag~e	1.65	0.606745
Lägreotypav~e	1.75	0.572247
lrscale	1.03	0.974205
välfärdsre~m		
2	1.43	0.700474
3	1.99	0.501822
4	1.59	0.629680
5	2.01	0.498289
Mean VIF	1.70	

7.3.1.3 VIF-test för relationell solidaritet 2016

Variable	VIF	1/VIF
cnyr_num	1.43	0.699818
ålder	1.08	0.928724
Grundskola	2.13	0.469560
Gymnesialu~g	1.94	0.516771
copeinc	1.11	0.904591
Outbidlada~s	2.21	0.452135
Utbildadar~s	2.51	0.399127
Småföretag~e	1.62	0.616092
Lägreotypav~e	1.74	0.575585
lrscale	1.02	0.975746
välfärdsre~m		
2	1.64	0.609395
3	2.85	0.351155
4	1.71	0.585712
5	2.27	0.440518
Mean VIF	1.80	

7.3.1.4 VIF-test för institutionell solidaritet 2016

Variable	VIF	1/VIF
cntry_num	1.43	0.699029
ålder	1.08	0.929038
Grundskola	2.14	0.467997
Gymnesialu~g	1.94	0.516089
copeinc	1.10	0.905836
Outbidlada~s	2.21	0.451527
Utbildadar~s	2.51	0.397847
Småföretag~e	1.63	0.614536
Lägreotypav~e	1.74	0.573971
lrscale	1.02	0.975805
välfärdsre~m		
2	1.64	0.608509
3	2.87	0.348563
4	1.73	0.577266
5	2.29	0.437055
Mean VIF	1.81	

7.3.2 Waldtest (presentation av icke-signifikanta tester)

7.3.2.1 Relationell solidaritet 2008

Likelihood-ratio test

LR chi2(0) = -6692.74

(Assumption: modell5 nested in modell4)

Prob > chi2 = .

7.3.2.2 Institutionell solidaritet 2008

Likelihood-ratio test

LR chi2(3) = -309653.24

(Assumption: modell5 nested in modell6)

Prob > chi2 = 1.0000

7.3.2.3 Relationell solidaritet 2016

Likelihood-ratio test

LR chi2(3) = -280107.22

(Assumption: modell5 nested in modell6)

Prob > chi2 = 1.0000

7.3.2. Institutionell solidaritet 2016

Likelihood-ratio test

LR chi2(3) = -308105.67

(Assumption: modell5 nested in modell6)

Prob > chi2 = 1.0000

7.4 Do file

```
//anova tester//
tab välfärdsregim, sum(solidaritet)
anova solidaritet centry_num
anova instiutionellsolidaritet cntyr_num
anova solidaritet välfärdsregim
//parvisatester//
pwcompare centry_num, pveffect asobserved
pwcompare välfärdsregim, pveffects asobserved
//Diagnostik//
//VIF// solidaritet 2008
quietly regress solidaritet land ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.välfärdsregim
estat vif
//VIF//Institutionell soldiaritet 2008//
quietly regress instiutionellsolidaritet centry_num ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.välfärdsregim
estat vif
//VIF//2016//
quietly regress relationellsolidaritet centry_num ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.välfärdsregim
estat vif
quietly regress instiutionellsolidaritet centry_num ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.välfärdsregim
estat vif
//WALD-test/Lrtest//instiutionellsolidaritet//
qui mixed instiutionellsolidaritet [pw=newweight] || centry: , mle variance, if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store null
qui mixed instiutionellsolidaritet ålder Man Grundskola Gymnesialutbildning copeinc [pw=newweight] || centry:, mle
variance, if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell1
qui mixed instiutionellsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete [pw=newweight] || centry:, mle variance, if nmiss1==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell2
qui mixed instiutionellsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale [pw=newweight] || centry:, mle variance, if
nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell3
```

```

qui mixed instiutionellsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale gini [pw=newweight] || cntry:, mle variance,
if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell4

qui mixed instiutionellsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale BNP [pw=newweight] || cntry:, mle
variance, if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell5

qui mixed instiutionellsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass
Utbildadarbetarklass Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale i.välfärdsregim [pw=newweight] || cntry:,
mle variance, if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell6

lrtest null modell1

qui mixed solidaritet [pw=newweight] || cntry: , mle variance, if nmiss==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store null

qui mixed solidaritet ålder Man Grundskola Gymnesialutbildning copeinc [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if
nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell1

qui mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell2

qui mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell3

qui mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale gini [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell4

qui mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale BNP [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell5

qui mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.välfärdsregim [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
estimates store modell6

lrtest null modell5
//Modeller Politisksolidaritet NULL//
mixed solidaritet [pw=newweight] || cntry: , mle variance, if nmiss==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 1://
mixed solidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 2: Klass och bidrag//

```

```

mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 3: Vänster-högerskala//
mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 4: GINI//
mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale gini [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 5: BNP//
mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale BNP [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 6: Valfärdsregim//
mixed solidaritet ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete lrscale i.valfärdsregim [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss==0,
//producera missing//
egen nmiss1 = rowmiss (politisktsolidaritet Gymnesialutbildning Grundskola Universitet Lägretypavservicearbete
Småföretagsägare Utbildadarbetarklass Outbidladarbetarklass dummy1 copeinc Bidrag Kvinna lrscale)
//Modeller Politisktsolidaritet NULL//
mixed politisktsolidaritet [pw=newweight] || cntry: , mle variance, if nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 1: Utbildning och subjektiv inkomst//
mixed politisktsolidaritet ålder Man Grundskola Gymnesialutbildning copeinc [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if
nmiss1==0, pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 2: Klass och bidrag//
mixed politisktsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss1==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 3: Vänster-högerskala//
mixed politisktsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss1==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 4: GINI//
mixed politisktsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale gini [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss1==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 5: BNP//
mixed politisktsolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale BNP [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if nmiss1==0,
pweight(levelweight) pwscale(size)
//Modell 6: Valfärdsregim//

```

mixed politisksolidaritet Man ålder Grundskola Gymnesialutbildning copeinc Outbidladarbetarklass Utbildadarbetarklass
Småföretagsägare Lägretypavservicearbete Bidrag lrscale i.välfärdsregim [pw=newweight] || cntry:, mle variance, if
nmiss1=0, pweight(levelweight) pwscale(size)